

Tampereen ammattikorkeakoulu

**AMMATILLINEN
OPETTAJAKORKEAKOULU**

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Hevosmatkailun ja valaistuksen verkko-opetuskeinoja

Piia Häyrinen
Maaret Salminen

2008

HÄYRINEN PIIA, SALMINEN MAARET: Hevosmatkailun ja valaistuksen verkko-opetuskeinoja
Tampereen ammattikorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke 47 + 25 liites.
Työn ohjaaja Sirpa Levo-Aaltonen
marraskuu 2008
Asiasanat: hevosmatkailu, ratsastus, valoilmaisuus, valaistus, verkko-opetus

TIIVISTELMÄ

Hankkeen tarkoituksena on ollut selvittää, millaisia verkko-opetuskeinoja voisi hyödyntää hevosmatkailuun, valoilmaisuun ja valaistukseen liittyvässä opetuksessa niin, että keinot palvelisivat opetusta mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti. Hevosmatkailussa tarkasteltiin Savon ammatti- ja aikuisopiston hevosmatkailupainotteisen luontoyrittäjäkoulutuksen verkko-opetuksen kehittämistä. Hankkeen tavoitteena oli toteuttaa hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin verkkomateriaali ja testata verkko-opetuksen soveltuvuutta hevosmatkailupainotteisen luontoyrittäjäkoulutuksen monimuoto-opiskelijoiden opetukseen. Valaistuksen osalta tarkastelun painopiste oli Tampereen Ammattikorkeakoulun (TAMK) Taiteen ja viestinnän osaamiskeskuksen Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelun suuntautumisvaihtoehdon valo-opetuksessa sekä TAMK:n Täydennyskoulutus ja yrityspalveluitten (TYPA) Sisustusassistentin perustutkinnon valaistus- ja väriopetuksessa.

Hankkeessa on kartoitettu ja esitelty verkko-opetuskeinojen eri vaihtoehtoja sekä arvioitu niiden soveltuvuutta ja toteutusvaatimuksia tarkasteltavien, eli case-alueiden opetustarkoituksissa. Lisäksi muutamia verkko-opetuskeinoja on hyödynnetty käytännössä case-alueiden demo-kokeiluissa. Kehittämishankkeessa keskityttiin Moodleen oppimisolustana, vaikka esiteltävät keinot sekä ajatukset sisällöistä ja toteutuksista soveltuvat moneen muuhunkin alustaan, kuten webCT. Molemmilla esimerkkialoilla käytäntö ja teoria kulkevat voimakkaasti käsi kädessä, joten verkko-opetuksen suunnittelu on suuri haaste. Hankkeen myötä on saatu hyödynnettävää tietoa mm. siitä, mitä näiden alojen verkko-opetusta suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon.

Sisällysluettelo

1 HEVOSMATKAILUN JA VALAISTUKSEN VERKKO-OPETUKSEN PROBLEMATIIKASTA YLEISESTI.....	5
2 VERKKO-OPETUS CASE-ALUEILLA TARKASTELEVISSA OPPILAITOKSISSA.....	9
2.1 Hevosmatkailukoulutuksen taustat.....	10
2.2 Hevosmatkailukoulutuksen haasteet.....	11
2.3 Hevosmatkailun verkko-opetuksen teoriatausta.....	12
2.4 Valoa verkkoon - miksi?.....	13
2.5 Valoa verkkoon - miten?.....	14
2.5.1 Tiedostot ja verkkoviestintä.....	14
2.5.2 Digitaalista ja verkkomultimediaa hyödyntävät kokonaisuudet....	15
2.5.3 Videoetäopetus.....	17
2.5.4 Pelit.....	18
2.5.5 Valon ja tilan simulointia mahdollistavat ohjelmistot.....	21
2.6 Valoa verkkoon - mitä?.....	23
3 CASE-ALUEIDEN VERKKO-OPETUKSEN NYKYTILASTA SUOMESSA....	24
3.1 Hevosmatkailun verkko-opetus Savon ammatti- ja aikuisopistossa.....	26
3.1.1 Hevosmatkailun monimuoto-opetus verkkoympäristössä.....	26
3.1.2 Verkko-opettajan rooli	27
3.2 Valoilmaisun ja valaistuksen verkkokartoituksen saldo.....	28
3.2.1 Syitä case-alueiden verkkokurssitarjonnan vähyyteen.....	29
3.2.2 Kartoituksesta hyödynnettävää.....	30
4 CASE-ALUEIDEN SOVELTUVUUS VERKKO-OPETUKSENA.....	32
5 DEMOT OPETUSKOKEILUINA CASE-ALUEILLA.....	35
5.1 Hevosmatkailun toimintaympäristöt demokurssina verkossa....	36
5.1.1 Näyttötutkintoon valmentava materiaali.....	37
5.1.2 Opiskelijoiden vertaistuki verkko-opiskelussa.....	38
5.1.3 Yksilön silmät - ryhmän näkökenttä.....	38

5.2 VALAISTUKSEN JA VALOILMAISUN DEMOT.....	39
5.2.1 Havainnointi, tutkiminen ja vertaisarviointi osana oppimista	40
5.2.2 Valon, värin ja tilan hahmotelmat kuvakäsittelyohjelmaa	
hyödyntäen	41
6 YHTEENVETO.....	42
LÄHTEET.....	44
LIITTEET.....	47

1 HEVOSMATKAILUN JA VALAISTUKSEN VERKKO- OPETUKSEN PROBLEMATIIKASTA YLEISESTI

Opiskelu on muuttunut viimeisen vuosikymmenen aikana joustavaksi ja opiskelijan elämäntilanteisiin mukautuvaksi. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia valita opiskelun aika ja paikka omiin lähtökohtiin mukautuen. Verkko-opetus antaa opiskelijalle mahdollisuuksia opiskella esimerkiksi kokonaan kotoa käsin tai monimuotoisesti etä- ja lähiopetuksen jaksoilla vuorotellen. Verkko-opetus tukee opiskelijan itseohjautuvuutta ja auttaa opiskelijaa etsimään ja rakentamaan tietoa (Kiviniemi 2000, 20).

Hevosmatkailun verkko-opetusmahdollisuuksia kartoittaessa hevosmatkailun koulutusohjelman esimerkkikursseiksi verkkoon on rakennettu seuraavat kurssit:

- SAKKY/Eräretkien opastus: Hevosmatkailun toimintaympäristöt
- SAKKY/Luontoyrittämisen erityisosaaminen: Hevostaidot
- SAKKY/Luontoyrittämisen erityisosaaminen: Ratsastus.

Verkko-opetuksen demot ovat hevosmatkailupainotteisen koulutusohjelman opetuksessa opiskelijoiden ensimmäiset verkkoympäristössä tapahtuvat opinnot. Verkko-opetuksen tavoitteena on ohjata monimuoto-opiskelijoiden työskentelyä etäjaksojen aikana sekä luoda etäjaksoille yhtenäisiä opetuskokonaisuuksia. Kaikille kursseille yhteistä on, että niiden opetussisältö on tarkoitettu tukemaan käytännön harjoituksia lähijaksoilla ja työssäoppimisessa. Hevosmatkailun demojen raportoinnissa keskitytään ensisijaisesti purkamaan hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin havaintoja.

Hankkeen **valo-opetuksen** verkkoesimerkkeinä ovat seuraavat syksyn 2008 kurssit:

- TAMK/Viestintä: Teatterihistoria V-A42
- TAMK/Viestintä: Valo ja Tila V-A45
- TAMK/TYPA: SISA12 Väriopin perusteet ja Valaistus ja sisustus.

Valaistuksen ja valoilmaisuuden alueilla tarvitaan monenlaista teknistä, taiteellista, teoreettista ja yleissivistävää osaamista niin teatteri- ja tapahtumavalaistuksen kuin sisustamisenkin parissa. Valaistustietous ei yksin riitä, vaan tehtävästä riippuen tietoa tarvitaan esimerkiksi taide- tai teatterihistorian, estetiikan, tilan hahmottamisen, materiaalitietouden, uusimpien suuntausten ja innovaatioiden alueilta. Tässä kehittämishankkeessa verkko-opetuskeinoja käsitellään valaistuksen ja valoilmaisuuden osalta laajemmassa, kuin pelkän valon kontekstissa. Verkko-opetuskeinoja tarkastellaan niiden soveltuvuuden ja toimivuuden kautta.

Hankkeen esimerkeiksi valitut kolme eri TAMK:n kurssia liittyvät aihepiireiltään valaistukseen ja valoilmaisuuteen joko suoraan tai oleellisesti. Yhteistä kursseille on myös se, että niissä on kokeiltu ensimmäistä kertaa valoilmaisuuteen ja valaistukseen liittyvien aiheiden opettamista verkossa TAMKissa. Verkko-opetuksen sisällyttämiselle osana opiskelua on siis ollut tarvetta molemmissa koulutuksissa.

Hevosmatkailun eli paloiteltuna ratsastuksen, hevostaitojen, hevosharrastuksen puitteiden ja tuotetietouden opetus verkko-ympäristössä saattaa synnyttää mielikuvan mahdottomasta yhtälöstä. Kuinka verkossa voi ratsastaa tai oppia hevosen hoitotoimenpiteitä? Kaiken toiminnan taustalla on kuitenkin olemassa yhtenäinen teoria ja ohjeistukset. Ensisijaisesti taitoaineiden verkko-opetus asettaakin haasteellisimman tehtävän verkkokurssin suunnittelijalle ja verkossa toimivalle opettajalle.

Käytännöllisten taitoaineiden opettaminen verkossa vaatii opetettavan asian järjestelmällistä ryhmittelyä teorian ja käytännön osioihin. On pystyttävä pohtimaan mikä teoriatausta on esimerkiksi ratsastajan istunnan opettamisessa ja mitkä ovat ne keinot joilla opiskelija voi oppia ratsastuksen perustunutta myös ilman hevoskontaktia. Verkko-opetus voi aktivoida opiskelijaa toiminnallisiin opiskelumenetelmiin myös verkon välityksellä.

Tavoitteena on antaa opiskelijalle verkko-opetuksen avulla tarvittava teorian tieto, jotta käytännön harjoituksissa päästään etenemään nopeamman monimuoto-opiskelun vaatimusten mukaisesti. Esimerkiksi ratsastuksessa opettaja pääsee antamaan opiskelijalle yksityiskohtaisempia ohjeita kun opiskelija tuntee teoriataustan, ammattisanaston sekä eri liikkeiden suorittamisen teorian tasolla. Tällöin opiskelijalla on valmiudet analysoida omaa toimintaansa oikeista lähtökohdista myös hevosen selässä ja pyrkiä asian hallintaan käytännön tasolla.

Valoilmaisun ja valaistuksen opettamisessa ehkä suurin haaste on pystyä konkretisoimaan opiskelijalle sinänsä abstraktin valon olemukseen ja ilmaisukeinoihin liittyvät asiat niin, että valosta voi tulla käyttäjälle luovan ja käytännöllisen työskentelyn väline, jota käyttäjä hallitsee riittävästi. Opiskelussa, kuten työssä, teoria ja käytäntö kulkevat käsi kädessä. Valosta ja sen vaikutuksista sekä merkityksistä pitäisi ymmärtää vähintäänkin perusteet niin fysikaalisesti, fysiologisesti, psykologisesti kuin ilmaisullisesti ja esteettisesti, jotta valon käytöstä voisi tulla luovaa.

Opinnoissa tähdätään työelämän tehtäviin, joissa tekijä pyrkii ilmaisullaan tai työllään vaikuttamaan toiseen yksilöön, esimerkiksi teatterissa katsojaan ja sisustamisessa asiakkaaseen. Valon, värin, aineen ja tilan hahmottamista ja kokemista tulisi lähestyä ainakin tieteellisesti, taiteellisesti sekä yksilön kokemukseräisen tarkastelun kautta. Vaikka aihepiiriin liittyy paljon yleistettävissä olevia piirteitä ja ilmiöitä, on ymmärrettävä myös yksittäisen kokijan sekä omaa kykyä ja tapaa nähdä ja havainnoida. Näkemisprosessin lisäksi havainnointiin ja

kokemiseen liittyvät monet eri asiat, jotka vaikuttavat yksilön mielikuviin, mielipiteisiin ja käsityksiin ympäristöstä. Kirjo on laaja ajallisista ja laadullisista määreistä alkaen aina kasvu- ja elinympäristön, kulttuurien sekä maantieteellisten erityispiirteiden vaikutuksiin asti.

Valaistukseen liittyvien teoria- ja kirjallisuuspainotteisten aiheiden opettaminen verkossa on nykyisin helposti järjestettävissä, kunhan kurssiaineisto ja oppimateriaalit ovat aiheen kannalta ajan tasalla sekä laadukkaita, ja tehtävät monipuolisia sekä haastavia niin oppimisen kannalta, kuin mielenkiinnon ylläpitämiseksi opiskelussa. Suurin haaste on löytää sellaisia verkko-opetuskeinoja, joissa opiskelija pääsisi kunnolla käyttämään luovuuttaan, soveltamaan oppimaansa ja jo olemassa olevaa osaamistaan teoriaa, tekniikkaa ja taiteellista ilmaisua yhdistellen. Tällaisessa opiskelussa tärkeää on myös kokemusten saaminen, välittäminen ja jakaminen, vuorovaikutus sekä oma kehittyminen ja sen seuraaminen myös verkko-tehtävissä.

Tilan ja valaistuksen mallintaminen tietokoneavusteisesti sekä käytännön valaistusharjoitukset todellisessa tilassa ovat tehtäviä, joissa opiskelija pääsee soveltamaan jo oppimaansa, tekemään kokeiluja ja oppimaan tuloksista voidakseen tarvittaessa kehittää taitojaan ja ideoitaan eteenpäin. Tällaisten tehtävien siirtäminen ja soveltaminen verkkoon on tällä hetkellä melko hankalaa pääasiassa laitevaatimuksista ja opetukseen soveltuvan oppi- ja kurssimateriaalien vähäisyydestä johtuen. Tässä olisikin mahdollisuuksien kenttä lähteä luomaan uutta ja juuri tarkoitukseen soveltuvia materiaaleja sekä keinoja ammattilaisten ja oppilaitosten, kuten TAMK, Tampereen yliopisto (TAY) ja Tampereen Teknillinen Yliopisto (TTY), välisenä yhteistyönä.

2 VERKKO-OPETUS CASE-ALUEILLA TARKASTELTAVISSA OPPILAITOKSISSA

Hevosmatkailu on Suomessa uusi opetusala, joka yhdistää muun muassa hevosalan, matkailualan, luonto- ja ympäristöalan osaamista. Monialaisuus luo hevosmatkailun opetukseen haasteita yhdistämällä eri alojen tietotaitoa kokonaan uudeksi ammattialaksi. Hevosmatkailu on ennen kaikkea monialaisen teorian tiedon soveltamista käytännön taitoihin muuttuvissa olosuhteissa.

TAMKissa **valoilmaisuus ja valaisu** opiskellaan kulttuurialaan kuuluvan Viestinnän koulutusohjelman Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelun suuntautumisvaihtoehdossa. Medianomin (AMK) tutkintoon tähtäävä koulutus on laajuudeltaan 240 opintopistettä, joista ammattiopintojen osuus on 90 op. Opinnot koostuvat perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta sekä opinnäytetyöstä. (TAMK. Viestintä. Opintojen rakenne.)

Teatterin ja tapahtumien av-suunnittelun opinnoissa painotetaan opiskelija-keskeisyyden ja yhteisöllisyyden lisäksi muun muassa johtamis- ja ryhmätyötaitoja sekä tietyn av-suunnittelun osa-alueen erinomaista hallintaa (TAMK. Viestintä. Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu). Tätä taustaa vasten on jokseenkin luontevaa, että myös verkko-opiskelussa pyritään tukemaan ja vahvistamaan näitä taitoja sekä yksilöllisen, vuorovaikutteisen sekä ammatillisen kehittymisen tarpeista lähtöisin.

TAMKin Täydennyskoulutus ja yrityspalveluitten tarjoama 23 opintopisteen laajuinen Sisustusassistentin peruskurssi pyrkii antamaan aikuisopiskelijalle perustiedot ja -valmiudet toimia sisustusalan avustavissa tehtävissä esimerkiksi suunnittelussa, neuvonnassa, myynnissä ja markkinoinnissa. Monimuoto-opinnot sisältävät viisi opintokokonaisuutta, joista *Materiaali- ja värivalintojen perusteet*,

valaistus ja sisustaminen pitää sisällään muun muassa väriopin ja valaistuksen perusteiden opiskelua. Lähiopetuksen lisäksi opiskelijat tekevät ohjattua etätyöskentelyä, mitä voidaan tukea ja monipuolistaa hyvin verkossa. (TAMK. Täydennyskoulutus. Koulutukset.)

2.1 Hevosmatkailukoulutuksen taustat

Hevosmatkailuteemaa on voinut opiskella luonnonvara- ja ympäristöalalla, maatalousalan perustutkinnon hevostalouden koulutusohjelman yhteydessä vuoden 2001 opetussuunnitelman voimaantulosta alkaen 20 ov kokonaisuutena nimikkeellä hevosen käyttö matkailussa. (Opetushallitus 2001.)

Vaellusratsastuksen kehittämisprojekti 2:sen tekemässä kartoituksessa selvisi kuitenkin, että hevosmatkailun koulutukseen toivottiin lisäkoulutusta luonto- ja matkailualan osaamisen piiristä. Pelkkää ratsastuksen ohjaamisen hallitsemista ei pidetty riittävänä ammattiosaamisena, kun toiminta tapahtuu, hevosten ja asiakkaiden kanssa, luonnossa, esimerkiksi ratsastusvaelluksella. (Häyrinen 2005.)

Luonto- ja ympäristöalan, matkailun ja hevososaamisen yhdistävä hevosmatkailun koulutus aloitettiin Suomessa vuonna 2006 Savon ammatti- ja aikuisopiston järjestämänä perustutkintoon johtavana toisen asteen koulutuksena. Hevosmatkailun koulutuskokonaisuus rakennettiin luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon pohjalle suuntautuen kokonaisvaltaisesti hevosmatkailuyrittäjyyteen. Tutkintonimikkeenä on luontoyrittäjä. (Opetushallitus 2001.)

Koulutuksen suunnittelun taustalla oli Vaellusratsastuksen kehittämisprojekti 2:sen tekemä kartoitus alan koulutustarpeesta. Kartoituksen myötä koulutetuille hevosmatkailun ammattilaisille ilmeni suuri kysyntä työkentällä ja Savon ammatti- ja aikuisopisto lähti vastaamaan työelämän asettamaan haasteeseen tuottaen

työmarkkinoille hevosmatkailuun erikoistuneita osaajia. (Häkkinen & Häyrynen 2006.)

2.2 Hevosmatkailukoulutuksen haasteet

Moni alalle koulutukseen hakeutuneista opiskelijoista toimii joko työntekijöinä hevosmatkailun parissa tai alan yrittäjinä. Koulutus toteutetaan aikuiskoulutuksena, joten koulutukseen hakeutuneet voidaan jakaa jatko-/täydennystutkintoa suorittaviin, ammatinvaihtajiin sekä pätevyyttä toiminnanharjoittamiselle hakeviin opiskelijoihin. Tämä asettaa haasteita hevosmatkailun koulutuksen suunnitteluun ja käytännön toteutukseen.

Koulutuksen lähtötaaso-vaatimukset ovat suurimmalle osalle koulutukseen hakeutuvista liian haastavia. Opiskelemaan pääsy jää monen hakijan kohdalla kiinni erityisesti ratsastustaidon osalta. Aikuisopiskelijat pyrkivät usein suorittamaan tutkintoa työn ohella jolloin monimuotoinen opiskelumalli sopii heille parhaiten. Tavoitetasoltaan haasteellisen monimuotokoulutuksen merkittävimmäksi ongelmaksi on osoittautunut lisäopetuksen tarve esimerkiksi ratsastuksessa ja muissa taitoaineissa. Käytännössä kuitenkin useat aikuisopiskelijat eivät pysty sitoutumaan kokopäiväopiskeluun täysipainoisesti, jolloin näyttötutkintoon valmistava monimuotokoulutus jää ainoaksi vaihtoehdoksi tutkinnon suorittamiseksi.

Koulutus on kokonaisuutena uusi ja elää jatkuvaa muutosta jokaisen vuosikurssin myötä. Käytännön toteutuksessa ilmenneet ongelmat sekä hyväksi todetut käytännöt muokkaavat toimintatapojen lisäksi myös opetussuunnitelmaa ja koulutuksen tavoitteita. Hevosmatkailupainotteisen luontoyrittäjäkoulutuksen opettajilla on merkittävä vastuu koulutuksen kehittämisestä. Koulutuksesta saadun palautteen ja kokemusten myötä koulutusta voidaan kehittää toimivammaksi kokonaisuudeksi opettajien aktiivisella panostuksella.

2.3 Hevosmatkailun verkko-opetuksen teoriatausta

Tämän kehittämishankkeen taustalla on tarve etsiä erilaisia opetusvälineitä hevosmatkailun opetukseen sekä lähiopetuksen, että monimuotoisen opiskelun tueksi. Työn tavoitteena on kehittää hevosmatkailun toimintaympäristöjen opetukseen verkkokurssimateriaali ja menetelmät toimivan verkko-opetuksen toteutukseen.

Verkko-opetus voidaan toteuttaa esimerkiksi verkon tukemana lähiopetuksena, monimuoto-opetuksena verkossa ja itsenäisenä verkko-opetuksena (Kalliala 2002). Hevosmatkailun verkko-opetus pyrkii yhdistelemään näitä kolmea luontoyrittäjien monimuotokoulutuksessa parhaan oppimistuloksen saavuttamiseksi.

Verkko-opetuksen strategiat voidaan jakaa opetusmenetelmien mukaan asiantuntija-, materiaali-, tehtävä-, vuorovaikutus-, vertais-, tai ongelmakeskeisiksi. Strategioita vuorottelemalla ja yhdistelemällä verkko-opetukseen vaihtelevuutta voidaan synnyttää verkossa toimivien opiskelijoiden välille opintoihin motivoivaa yhteisöllisyyttä. (Karvali 2007, 7.) Monimuoto-opiskelussa opiskelijoiden aktivointi yhteistoimintaan etäjaksoilla vaikuttaa tämän kehittämishankkeen demokursseilla tehtyjen havaintojen perusteella selvästi opiskelumotivaatiota kasvattavasti. Vuorovaikutus verkon välityksellä edesauttoi opiskeluryhmän työskentelyä etätehtävien parissa ja lisäsi selvästi opiskelijaryhmän yhteisöllisyyttä tavanomaisiin etäopiskelujaksoihin verrattuna.

Oppijan aktiivisuutta ja tiedon prosessointia korostava konstruktivistinen oppimiskäsitys sopii verkko-opiskeluun erinomaisesti. Oppiminen nähdään oppijan sisäisten mallien rakentamisena. (Kiviniemi 2000, 130.) Hevosmatkailun kannalta teorian tiedon opiskelu verkossa edesauttaa käytännön taitojen oppimista lähiopetuksessa tai työssäoppimisjaksoilla. Kun opiskelija rakentaa verkko-

opiskelun pohjalta itselleen teoreettisen toimintamallin, on hänen helpompi lähteä kehittämään käytännön taitoja olemassa olevan teorian pohjalta.

2.4 Valoa verkkoon – miksi?

Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelua opiskellaan myös erilaisten projektien ja harjoittelujen kautta, mikä vetää monia opiskelijoita enemmän puoleensa, kuin teoriapainotteiset lähiopetusjaksot, joita yritetään sitten opintojen edetessä korvata esimerkiksi ylimääräisillä tehtävillä. Valo-opinnoissa verkko-opiskelumahdollisuus voi hyvin toteutettuna tukea opetussuunnitelmaa ja lisätä joustavuutta niin opettajan kuin opiskelijankin ajankäyttöön ja työskentelyyn. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus suorittaa tehtäviä etukäteen tai muihin aikatauluihinsa nähden sopivammassa ajassa silloin, kun jokin projekti estää osallistumisen osin tai kokonaan tietyille kurssille.

Täydennyskoulutus ja yrityspalveluitten Sisustusassistenttien peruskurssilla väriopille ja valaistukselle varattu aika on tiivistetty kahteen luentokertaan per aihe. Opiskelusta on mahdollista saada enemmän irti, mikäli opiskelijoilla on luennoille tullessaan hallussa tietyt perusasiat ja käsitteet ja, mikäli opiskelijoilla on mahdollisuus jatkaa keskusteluita ja opiskelua aiheiden ympärillä myös luentokertojen ulkopuolella. Syksyksi 2008 opiskelua laajennettiin Moodle-ennakkovalmistautumisen ja oppimisen syventämisen osalta juuri edellä mainituista syistä johtuen.

Valoilmaisun ja valaistuksen opiskeluun sisältyy perus-, syventäviä, erikoistumis- sekä mahdollisesti myös täydentäviä opintoja, joissa kaikissa on mahdollista hyödyntää verkkoa lähiopetuksen rinnalla. TAMKissa käytetään paljon vierailevia opettajia ja kursseille varattu aika paikan päällä ei useinkaan riitä oppimismielessä hedelmällisen vuorovaikutuksen syntymiseen vierailevan opettajan ja opiskelijoiden välillä. Vierailevat opettajat joutuvat usein kertaamaan tai käymään tunneillaan läpi sellaisia aihepiiriin liittyviä perusasioita, joihin opiskelijat voisivat hyvinkin

perehtyä etukäteen opiskelemalla tai kertaamalla tietyt asiakokonaisuudet itsenäisesti, mihin kursseilla on kuitenkin varattu aina tietty tuntimäärä aikaa. Tällaista omatoimista, mutta samalla kontrolloitua ja ohjaavaa opiskelua voisi toteuttaa hyvin verkossa, jolloin lähiopetukselle varattua aikaa voisi käyttää enemmän hyödyksi uuden oppimiseen vuorovaikutuksessa opettajan ja opiskelijakollegoiden kanssa. Samoin oppimista ja asioiden hallintaa voisi syventää mielekkäillä verkkotehtävillä, joissa opiskelijalla olisi mahdollisuus suorittaa opintoja omassa tahdissaan kohtuullisissa aikarajoissa.

2.5 Valoa verkkoon – miten?

Valaistukseen liittyvien aiheiden opettamiseen verkossa soveltuvat yhtä lailla perinteisemmät tiedostoja ja web-sivustoja hyödyntävät menetelmät, kuin digitaalisen median, pelien ja simulaatiotekniikan mahdollisuuksiin pohjautuvat tekniikat. Oleellista on käytettävien keinojen ja materiaalien soveltuvuus opiskeltavaan asiaan ja alaan sekä käytön sujuvuus ja riittävä helppous, jottei keinosta muodostu opiskelussa itsetarkoitus. Ohessa on esitelty muutamia verkko-opetuksessa hyödynnettäviä keinoja käytettäväksi esimerkiksi kurssin peruspilarina tai kokonaisuuden osana monipuolistamaan oppimista ja lisäämään kokemuksellisuutta. Esittelyssä viitataan useisiin linkkeihin (Liite 1), joiden tarkemmat tiedot löytyvät erillisestä liiteluettelosta.

2.5.1 Tiedostot ja verkkoviestintä

Oppimisalustana Moodle tarjoaa monia mahdollisuuksia hyödyntää ja linkittää erilaisia tiedostoja ja verkkosivuja osaksi oppimateriaalia ja tehtäviä. Valoilmaisun ja valaistuksen opiskelussa – sisustus mukaan lukien – verkossa on mahdollista kartuttaa tietämystä ja ammentaa muun muassa alojen uusimmista innovaatioista, suuntauksista ja menetelmistä, ammattiosaamista ja -tietoutta käsittelevistä lähteistä, työkaluista ja ohjelmistoista, alan tapahtumista sekä olla vuorovaikutuksessa ja

dialogissa alan opiskelijoiden, harrastajien sekä ammattilaisten kanssa erilaisten foorumien kautta.

Suomen nimekkäimpiin valo- ja äänisuunnittelijoihin kuuluva alan pioneeri ja opetustehtävissäkin toiminut Ilkka Volanen on koonnut kotisivuilleen (Liite 1) linkkejä muun muassa valoon, ääneen ja tilaan liittyvistä suunnitteluohjelmista, laitevalmistajista, tietokoneohjelmista ja yhteisöistä. Jo yksin tähän sivustoon ja sen linkkeihin tutustumalla on mahdollista saada monipuolista tietoa ja hyödyllisiä vinkkejä esimerkiksi ilmaiseksi ladattavista ohjelmista ja demoista. Verkkokurssin yhdeksi lähtökohdaksi voisi siis valita tietyn määrän opiskeltavan alan ja aihepiirin laadukkaita ja luotettavia verkkosivustoja, jotka

- sisältävät ammatillisesti ja pedagogisesti relevanttia ja hyödyllistä tietoa,
- innostavat opiskelijaa omatoimiseen tutkimiseen,
- lisäävät tietämystä sekä mielenkiintoa alaan ja uuden oppimiseen,
- herättävät kysymyksiä ja mielipiteitä sekä halua keskustella ja välittää tietoa esimerkiksi opiskelijakollegoiden kesken sekä
- liittyvät mielekkäästi kurssitehtäviin ja tavoitteisiin.

2.5.2 Digitaalista ja verkkomultimediaa hyödyntävät kokonaisuudet

Digitaalisen viestinnän peruselementtejä, eli tekstiä, kuvaa, videota, ääntä, musiikkia, animaatiota ja äänitehosteita käytetään yleensä erillisinä tiedostoina tai yhdistellen multimediassa ja verkkomultimediassa. Multimediaohjelmat toimivat omina sovelluksinaan ja multimediaa esitetään mm. tietokoneiden, pelikonsolien, matkapuhelimien ja digitelevisioiden avulla. CD- ja DVD-rom-levyiltä jaeltavat multimediaohjelmat kuuluvat myös tähän joukkoon. Verkkomultimediassa multimediaohjelmia ja eri mediaelementtejä jaellaan vain verkkoympäristössä esimerkiksi Shockwave ja Flash-tekniikoita hyödyntäen. Itse sovellus sijaitsee mediapalvelimella ja käyttäjä operoi vain päätelaitteella, kuten tietokone,

matkapuhelin tai kämmentietokone (PDA, Personal Digital Assistant). Sähköiset julkaisut, kuten PowerPoint-esitykset ja PDF-dokumentit sisältävät digitaalisista peruselementeistä yleensä tekstiä ja kuvia, mutta mukana voi olla myös videota ja ääntä. (Keränen et al. 2005, 5-7.)

Teatterikorkeakoulun verkko-opetuksessa ja oppimateriaaleissa on käytetty monipuolisesti hyväksi digitaalisen viestinnän peruselementtejä, mistä esimakua saa hyvin TeaKin virtuaalihankkeen tuotantoa esittelevästä näytteestä (Liite 1). Kuvaa, ääntä ja tekstiä on hyödynnetty ilmaisun ja kerronnan eri tasoilla muun muassa havainnollistamaan eri laitosten edustamia aloja sekä opetusta.

TAMKin eAineistot ovat käytettävissä pääosin kirjaston kotisivujen kautta kaikilla koulun verkossa olevilla tietokoneilla ja kotoa käsin Citrix-etätyöyhteyden avulla. Sähköiset erityisaineistot, kuten CD-romit (romppu), ovat käytettävissä kirjastojen päätteiltä. (TAMK. Kirjasto- ja tietopalvelut.) CD-romien jakelua verkossa mutkistavat tekijänoikeudelliset asiat, mikä puolestaan rajaa valikoimaa. Jos muuten opetettavaan asiayhteyteen soveltuvaa romppua ei pääse hyödyntämään suoraan verkosta, voi tallenteen liittää tehtävään muussa käyttötarkoituksessa ja kytkeä sen osaksi oppimisprosessia soveltuvien verkkotehtävien kautta.

Prestwick Housen, englantilaisen opetusalan julkaisijan valikoimista löytyy teatterihistorian opetuskäyttöön esimerkiksi useita näytelmäkirjailija William Shakespearen teatteria ja aikaa käsitteleviä CD-romeja sekä ohjelmia, kuten Shakespeare's London ja Shakespeare's Theatre (Liite 1). Niiden myötä opiskelija pääsee tutustumaan muun muassa kuuluisan näytelmäkirjailijan tuotantoon, teatterin tekemiseen sekä elämään ylipäättänsä renessanssiajan Englannissa. Englanninkielinen materiaali harjaannuttaa myös kielitaitoa ja teatterialan sanaston hallintaa.

Erityisesti teatterivalaistukseen orientoituville opiskelijoille soveltuisi oppimistarkoituksessa (Liite 1) englantilaisen Danor Theatre Systems Ltd:n

tuottama Stage Lighting the CD-ROM. Rompun avulla on mahdollista luoda muun muassa katsaus valaistuksen historiaan ja opetella valosuunnitteluun liittyviä vaihteita ja valaistustietoutta sekä valaistuksen ja tilan mallinnusta. Amerikkalaisella esitysteknologiaan erikoistuneella yrityksellä Stage Research on muun muassa valon ja äänen opetuskäyttöön tarkoitettuja ohjelmistopaketteja ja erilaisia harjoitteluohjelmia. Valosuunnittelun oppimistyökaluksi suunnittelussa ohjelmassa Theatrical Design Interactive – Lighting 2.5 on käytetty monipuolisesti ääntä, grafiikkaa, videokuvaa, animaatiota ja tekstiä innostamaan opiskelijaa harjoittelemaan produktion valosuunnitteluprosesseja todellista tilannetta mukailien. Ohjelma on saatavissa CD-muodossa.

2.5.3 Videoetäopetus

Videoetäopetus on yleisesti käytetty suoran etäopetuksen muoto, jonka toteutus vaatii monenlaisia, varta vasten etäopetukseen soveltuvia teknisiä ja sisällöllisiä valmisteluja sekä resursseja. Laitteistokokoonpanot pitää suunnitella huolellisesti etukäteen aina varajärjestelmää myöten. (Saarinen 2001, 198-199.) Parhaimmillaan tämä opetusmuoto tuo kiinnostavan vaihtoehdon verkko- ja monimuoto-opiskeluun ja opiskeltavina aiheina voisi olla esimerkiksi todellisesta työskentelytilanteesta oppiminen reaaliaikaisessa tapahtumassa, kuten konserttivalaistuksen pystyttäminen, tai asiantuntijaluennon tai -tapaamisen järjestäminen verkon kautta. Videoetäopetus sopisi keinona myös etätyöskentelyn harjoitteluun tilanteissa, joissa työryhmän jäsenet syystä tai toisesta ovat maantieteellisesti toisistaan etäällä ja joutuvat viemään tuotannon suunnittelua ja toteuttamista kuitenkin työryhmänä eteenpäin. Todellisuudessa tällaisia tilanteita voi tulla eteen työskenneltäessä mm. produktioissa, joiden taiteellinen työryhmä on eri puolilta maapalloa. Opetuskeino palvelee hyvin myös oppilaitosten kesken yhteistyössä järjestettäviä koulutuksia tai

opetustilaisuuksia, joilla pyritään kokoamaan yhteen pienempiä yksiköitä saman aiheen ääreen resursseja yhdistäen ja jakaen.

Teknisesti pienimuotoista etäopetusta voi toteuttaa hyödyntämällä mm. Skype- ja Marratech-videoneuvottelujärjestelmiä webkameran, kuulokemikrofonin, tietokoneen ja videoneuvotteluyhteys Internetin välityksellä. Järjestelmä on riittävä hallitsemaan pienehköjen tilojen opetustapahtumia. Auditoriot ja suuremman mittakaavan opetustilat, kuten tapahtuma-areena tai teatteritila, vaativat jo enemmän teknisiä ja henkilöresursseja, vaikka periaate on sama kuin edellä. Esimerkiksi kameroita varataan erikseen opetushenkilöille ja yleisölle, äänentoistossa pitää pystyä siirtämään ja toistamaan ääntä hyvin ja häiriöttömästi (mikrofonit, kaiuttimet), saapuvan ja lähtevän kuvan tarkkailuun tarvitaan omat monitorit. Tarkoituksesta riippuen, eri etäpisteissä tarvitaan lisäksi valmiudet kommunikoida videoyhteyden kautta päämajaan, ja myös jonkinlainen varajärjestelmä on hyvä olla olemassa teknisten ongelmien ja yhteyskatkojen varalta. (Saarinen 2002, 53-55.)

Kuvitteellista verkkokurssia esittelevässä liitteessä (Liite 2) hahmotellaan yhtä videoetäopetustapaa aiheesta ”Glamour-valo 1940-luvun mustavalkoelokuvan hengessä – Ihminen lähikuvassa”.

2.5.4 Pelit

Jarmo Säkkinen Tampereen ammattikorkeakoulun Opettajankoulutuksen kehittämishankkeessa Opettajien näkemyksiä pelien opetuskäytöstä (Säkinen 2008) on käsitelty monipuolisesti pelien kehittämistä ja käyttämistä opetustarkoituksessa muun muassa Moodle-ympäristössä. Pelin sisällöllisten ominaisuuksien, käytettävyyden, sopivuuden opetettavaan asiayhteyteen ja vuorovaikutteisuuden lisäksi oppilaitoksen tarjoamalla tietoteknisellä tuella ja resursseilla on suuri merkitys pelien hyötykäytölle verkko-opetuksessa. Pelien käyttö kuitenkin kiinnostaa sekä opettajia että opiskelijoita.

Oululainen kansainvälisesti palkittu ”pelitohtori”, tutkija, opettaja Tony Manninen esittelee pelisuunnittelua käsittelevässä kirjassaan *Ideasta eteenpäin* (Manninen 2007) pelien eri lajityyppejä, joita ovat muun muassa:

- Toiminta (Action)
  - reaktionopeutta korostava, nopeatempoinen
  - vaatii pelaajalta nopeuden lisäksi tarkkuutta ja taktikointia
- Seikkailu (Adventure)
  - tarinapainotteinen ongelmaratkaisuun perustuva ja parhaimmillaan elämyksellinen pelityyppi
- Roolipelit (RPG)
  - seikkailuluonteinen, pelaaja ohjaa yhtä hahmoa tai ryhmää
  - tehtävänsuorittamiseen ja pelihahmon varustamiseen painottuva
- Strategia (Strategy)
  - loogiseen ajatteluun, resurssinhallintaan, suunnitteluun, taktikointiin ja valintoihin perustuvaa toimintaa yksilötasosta suurempiin ohjailtaviin kokonaisuuksiin
  - pelin havainto-päätöksentekoketju voi perustua vuoropohjainen tai esimerkiksi reaaliaikaiseen (RTS) toimintastrategiaan
- Simulaatio (Simulation)
  - optimointiharjoitukset, jonkin ilmiön tarkka mallintaminen
  - vaatii yleensä simuloitavan asian ja ympäristön laajaa hallintaa sekä pitkäjänteistä harjoittelua
  - pelien vaativuus ja realistisuuden taso vaihtelee kohderyhmän ja tarkoituksen mukaan
- Ongelmapelit (Puzzle)
  - perustuvat analyyttiseen ajatteluun ja ongelmaratkaisuun – ei tarinaan
- Opetus (Education, Edutainment)

- painopiste tekemällä oppimisessa ja sovitettu sisällöltään yleensä tietyn aihealueen tai oppiaineen mukaiseksi, johon peli toimii käyttöliittymänä tai linkkinä. (Manninen 2007, 19-23.)

Vaikka pelejä luokitellaankin erilaisiin lajityyppeihin, pelin rakenne, sisältö ja laatu vaikuttavat oleellisesti siihen, miten peli voisi soveltua opetuskäyttöön olematta kuitenkaan ns. opetuspelejä. Esimerkiksi seikkailu-, strategia-, ongelma- ja simulaatiopelien ideaa ja elementtejä hyödyntävää ja yhdistelevää mallia voisi soveltaa hyvin varta vasten valaistuksen ja sisustuksen opetuskäyttöön tarkoitetuissa peleissä. Pelit, joissa pelaajalla, eli tässä tarkoituksessa opiskelijalla, on mahdollisuus mm. oppia uutta ja luovaa ongelmanratkaisua, toimia vuorovaikutteisesti, kokeilla käytännössä ja soveltaa tietoa tukevat oppimista konstruktivistisesti ja kokemuksellisesti, mikä puolestaan soveltuu hyvin valoilmaisuuden ja valaistuksen opiskeluun.

Opetuspelejä tai siihen soveltuvia pelejä on tehty pääasiassa lapsille ja nuorille, joten tarkasteltaviin aloihin soveltuvia peliesimerkkejä on ollut vaikea löytää (Jyväskylän yliopisto. Pelit opetuksessa – Luento 8). Markkinoilla on tällä hetkellä vähän pelivaihtoehtoja, joita voisi hyödyntää tehokkaasti valaistuksen ja valoilmaisuuden opetuksessa verkko-opinnoissa niin, että pelin kautta opiskelija voisi oppia mielekkäästi esimerkiksi valon, värin, aineen ja tilan vuorovaikutusta, tilasommittelua tai valo- ja sisustussuunnittelua. Tarkoitusta varten tulisikin suunnitella omia pelejä, joissa suomenkieli olisi myös valittavissa käyttökieleksi pelaamisen helpottamiseksi ja oppimisen tukemiseksi.

Simulaatiopelien luettava Sims 2 (Liite 1) koskettaa siinä määrin valaistusta ja sisustusta, että viihteellisyydestään huolimatta sitä voisi ajatella opetuskäyttöön. The Sims pelien viralliselta sivustolta löytyy esimerkiksi muutamia tilojen sisustamiseen liittyviä tarvikepakettien esittelylinkkejä, joissa esitellään muun muassa järjestelmävaatimukset, kameranäkymiä sisustettavista tiloista ja ratkaisuista sekä

esimerkkejä tarvikevalikoimasta. Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän ammattiopiston ja Korento Oy:n PedaGames -hankkeen uutta teknologiaa oppimisen tukena hyödyntävä sisustamiseen tarkoitettu monipelattava 3D-opetuspelejä Decore (Liite 1) on puolestaan selkeästi suunnattu tiettyyn alaan ja sen opiskeluun. Pelin voi ladata ja pelata vapaasti verkossa. Kyseinen pelin hyödyntäminen osana esimerkiksi Sisustusassistenttien ja -suunnittelijoiden koulutusta TAMKissa voisi olla hyvinkin mielekästä.

Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelun opiskelijoille voisi hyvinkin antaa pelattavaksi elokuvabisneksessä ja elokuvan tekemisen tuotannollisissa kuvioissa erilaisia tehtäviä teettävän The Movies PC-pelin (Liite 1) ja rakentaa sen ympärille aihepiiriin soveltuvia verkkotehtäviä. Pelissä tehtyjä elokuvatuotoksia voi lähettää muiden katsottavaksi omalle sivulle tai The Movies pelin pääsivuille, mikä mahdollistaa esimerkiksi vertaisarvioinnin. Oman tuotoksen suunnittelu ja toteutus muillekin esitettävään muotoon on hyvä ja haastava, jos peli tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet vaikuttaa lopputulokseen, tehtävät ovat haastavia ja pelin visuaalinen puoli tarpeeksi realistinen mallintamaan tila-, sisustus- ja valaistusratkaisuja.

2.5.5 Valon ja tilan simulointia mahdollistavat ohjelmistot

Valon ja tilan 3D-mallinnuksessa, luonnosten ja havainnekuvien tekemisessä sekä sisustuksen ja valaistuksen suunnittelussa ja laskennassa käytettäviä ohjelmia voidaan hyödyntää verkko-opetuksessa tällä hetkellä helpoimmin niin, että opiskelijalla on mahdollisuus käyttää hyväkseen oppilaitoksen tietotekniikkaa ja ohjelmistoja sekä asentaa kotikäyttöön ohjelmien opiskelija-, ilmais- ja kokeiluversioita. Tämä tietysti asettaa kotikoneelle erityisiä laite- ja järjestelmävaatimuksia, kuten valoa laadukkaasti ja mahdollisimman realistisesti mallintavien 3D-ohjelmien runsaasti muistia vievä näytönohjain.

Valo- ja tilasuunnitteluun liittyviä hyviä ohjelmistoja (Liite 1) on markkinoilla runsaasti. Osa on ilmaiseksi ladattavissa, esimerkiksi DIAL, tai saatavilla

kokeiluversioina (demo), kuten amerikkalaisen Stage Researchin Light Factory ja Soft Plot sekä Digimedian Windows-pohjainen multimedia yhdistelevä teatteri-, ooppera-, televisio-, arkkitehtuuri- ja näyttelyvalaistukseen liittyvä Martin ProSceniumDMX Multimedia Lighting Controller. Lighthouse Hollandin kehittämä valosuunnittelua ja lavastusta palveleva mallinnuksen ja suunnittelun ohjelmistopaketti ShowDesign on käyttäjäystävällinen väline luomaan todentuntuksia valaistuksen 3D-mallinnoksia sekä tapahtuma- (konsertit ym.) että arkkitehtuurisuunnittelun ja presentaation käyttöön. Ohjelmalla voidaan mallintaa valoa ja sen käyttäytymistä erilaisissa materiaaleissa, ja siitä on ladattavissa ilmainen demo. Ruotsalainen suunnitteluohjelma Capture sekä englantilainen Wysiwyg, yksi suosituimmista valosuunnittelun tietokoneavusteisen työskentelyn ohjelmista, tarjoavat myös mahdollisuuden tutustua ilmaiseksi ohjelmien ominaisuuksiin tietyn rajoituksen. Wysiwyg on käytössä TAMKin valo-opetuksessa, joten demon tutkimisesta on hyötyä esimerkiksi silloin, kun omalla kotikoneella ei ole ladattuna opiskelijaversiota tai valo-opetusluokan koneet eivät ole käytettävissä.

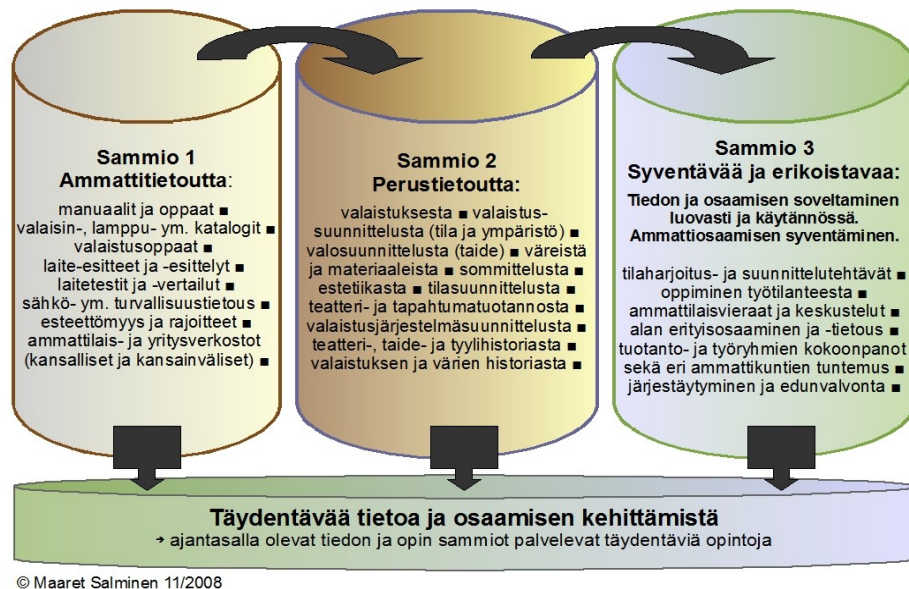
Arkkitehti-, sisustus- ja yleiseen tilasuunnitteluun soveltuvia ohjelmia (Liite 1) löytyy myös ilmais-, kokeilu- ja opiskelijaversioina. Esimerkiksi Google SketchUp on ladattavissa ilmaiseksi verkon kautta. Unkarilaisen GraphiSoftin suunnittelema ArchiCad on Suomessakin suosittu ammattilaiskäytössä oleva suunnitteluohjelma, josta on tarjolla edullisia opiskelijaversioita. ArchiCad on käytössä muun muassa TAMKin sisustusopetuksessa ja opiskelijat opettelevat käyttämään opiskelijaversiota lopputöitään silmällä pitäen.

Ohjelmia voi hyödyntää monipuolisesti verkko-opiskelussa erilaisten tehtävien kautta. Käytännössä edellytyksenä on kuitenkin se, että opiskelija käyttää hyväksi koulun tietotekniikkaa tai lataa omalle koneelleen opiskelija-, ilmais- tai ostoversion. Hyviä ilmaisohjelmia on saatavilla siinä määrin, että niiden pohjalta saa jo suunniteltua ja rakennettua toimivia opetuskokonaisuuksia verkkoon. Ohjelman käyttö voi tähdätä esimerkiksi valosuunnitelman tai mallinnuksen tuottamiseen ja

kuvien siirtämiseen tiedostona verkkoympäristöön ohjausta, keskustelua tai vertaisarviointia varten. Yksi keino on saada opiskelijat tutustumaan erilaisiin ohjelmistoihin ja työkaluihin sekä arvioimaan niiden käyttöä ja soveltuvuutta alan tehtäviin verkkotehtävien avulla. Tehtävänä voisi olla esimerkiksi tutustua pienryhmässä tiettyyn ohjelmaan, mistä ryhmä koostaa opetuksellisen tuotoksen muita pienryhmiä varten. Tuotosten esittelyn voi toteuttaa esimerkiksi lähi- tai videoetäopetuksena.

2.6 Valoa verkkoon – mitä?

Moodlen käyttö osana opetusta ja oppimista on aktiivista TAMK:n eri koulutusaloilla. Valoon ja valaistukseen liittyvistä aiheista ja oppiaineista perusopinnoista syventäviin on suurin osa jollakin tasolla mielekkäästi siirrettävissä verkko-opinnoiksi (Kuvio 1). Valaistuksen alueella tärkeä osa oppimista tapahtuu käytännön harjoittelun ja harjoitustehtävien myötä, joten monimuoto-opetus tukee oppimista puhdasta verkko-opiskelua paremmin. Verkko-opiskelun hyödyt puoltavat kuitenkin opetuksen järjestämistä verkkoon, joskin vaatimukset oppimateriaalien ja tarvittavan tekniikan osalta ovat melko korkeat. Valaistuksen osalta verkko-opetus on vielä ns. tulevaisuuden ala, joka vaatii paljon kehittämistä ja työtä vastatakseen alan taiteellis-teknisiin vaatimuksiin oppimisessa ja opettamisessa. Kehittämisen kannalta positiivista on aina kuitenkin se, että kerran tehtyä pohjaa voidaan päivittää ja kehittää edelleen tarpeen mukaan, jolloin työllä on jatkumo, vaikka opettaja vaihtuisikin.

Kuvio 1:
Esimerkki valoilmaisuun ja valaistuksen opiskeluun liittyvistä verkkoon soveltuvista aiheista.

3 CASE-ALUEIDEN VERKKO-OPETUKSEN NYKYTILASTA SUOMESSA

Vaellusratsastuksen kehittämishanke 2:n tekemän kartoituksen mukaan nykyisessä muodossa toteutettu hevosmatkailupainotteinen luontoyrittäjäkoulutus on alallaan ensimmäistä sekä Suomessa, että maailmanlaajuisesti. (Häkkinen & Häyrinen 2006) Täten myös hevosmatkailupainotteiseen luontoyrittäjätutkintoon johtavassa koulutuksessa verkko-opetus ensimmäistä kertaa kokeilussa Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Verkko-opetuksen kokeilu on aloitettu syksyllä 2007 opintonsa aloittaneiden monimuoto-opiskeluna järjestettävän HEMU07-ryhmän koulutuksessa.

Hevosmatkailua on mahdollista opiskella lyhytkursseina oppilaitoksissa joissa hevosmatkailun opinnot ovat muun muassa matkailualan täydennyskursseja.

Hämeen ammattikorkeakoulu on tarjonnut verkko-opiskelumahdollisuutta erikoistumisopintoihin liittyen myös hevosmatkailun osalta (Hämeen ammattikorkeakoulu, oppimisympäristöt). Hevosmatkailua sivuavia verkkokursseja voi löytää hevosmatkailun monialaisuuden myötä useiden eri alojen opinnoista. Ammattikorkeakoulutasoisessa koulutuksessa verkko-opetuksen käyttö on huomattavasti yleisempää kuin perustutkintojen opetuksessa. Toisen asteen koulutuksessa oli hevosmatkailun liitännäisaloillakin vain muutamia tarjolla olevia verkkokursseja. Liitännäisalojen verkko-opetusta perustutkintotasolla tarjosi kartoituksen perusteella ainakin Ylä-Savon ammattiopisto Moodlen ja ISO-verstaan oppimisympäristöissä (Ylä-Savon ammattiopisto. Verkko-opinnot).

Valoilmaisun ja valaistuksen osalta esimerkkejä tarjolla olevasta ja tässä kehittämishankkeessa tarkasteltaviin koulutuksiin soveltuvaa verkko-opetuksesta etsittiin Averkosta, Teatterikorkeakoulusta (TeaK), Taideteollisesta korkeakoulusta (TaiK), Metropolia (ent. Stadia), Viestintätieteiden Yliopistoverkostosta ja Suomen Virtuaaliammattikorkeakoulusta (Virtuaaliamk). Tarkoitus oli selvittää, millaisia keinoja verkko-opetuksessa on tällä hetkellä käytössä ja millaisille opiskelijoille opetus on suunnattu. Samalla pyrittiin kartoittamaan, mitkä kurssit mahdollisesti soveltuisivat käytettäväksi osana muuta monimuoto-opetusta oppilaitokselta tilattavana kurssina. Katsauksen kohteet oli valittu oppilaitoksen profiloitumisen ja kurssitarjonnan soveltuvuuden perusteella suhteessa valoilmaisun ja valaistuksen opetussisältöihin. Verkkosivukartoituksen lisäksi edellä mainituista kouluista kolmea lähestyttiin myös sähköpostikyselyllä, jossa kysyttiin visuaaliseen viestintään sekä av- ja taidealojen verkko-opiskeluun soveltuvasta kurssitarjonnasta ja materiaalista.

3.1 Hevosmatkailun verkko-opetus Savon ammatti- ja aikuisopistossa

Hevosmatkailun verkko-opetusmenetelmien kehittäminen on rajattu verkko-opetuksen toteuttamiseen Moodle verkko-opiskeluympäristössä.

Perustutkintotason opiskelijoiden tietotekniikkaosaaminen on pääosin melko heikkoa, joten monimutkaisten verkko-opetusmenetelmien käyttö ei palvele oppimista halutulla tavalla. Oppimisen kannalta on järkevämpää keskittyä yhden työkalun, eli tämän kehittämishankkeen puitteissa Moodlen, käyttöön hevosmatkailun verkko-opetuksessa.

Hevosmatkailun koulutuksessa Savon ammatti- ja aikuisopistolla on käytettävissään Moodle- oppimisympäristö. Ensimmäinen kahden vuoden koulutuskokonaisuus toteutettiin verkko-opiskelun osalta pääasiassa sähköpostin avulla. Moodlen käyttöönotto toi kuitenkin monia uusia mahdollisuuksia perinteisen sähköpostilistan rinnalle.

3.1.1 Hevosmatkailun monimuoto-opetus verkkoympäristössä

Kaikki verkossa tapahtuva opetus löytyy Moodlesta yhdestä osoitteesta jonne opiskelija pääsee kirjautumaan henkilökohtaisella salasanalla. Moodlen etuna voidaan pitää myös sitä, että opiskelumateriaali on omassa sijainnissaan, erillään esimerkiksi henkilökohtaisesta sähköpostista.

Lähijaksoilla opettaja perehdyttää opiskelijat verkossa olevan oppimisympäristön käyttöön ja verkkokurssin toimintatapoihin. Oppimisympäristöön tutustutaan yhdessä opettajajohtoisesti ja mahdollisiin ongelmiin etsitään vastaukset lähijakson aikana (Lehto & Myllymäki 2003, 19).

Verkko-opetus on suunnattu ensisijaisesti monimuoto-opiskelun tueksi ja etäopiskelujaksojen oppimisympäristöksi, jossa opiskelijat voivat sijainnista

riippumatta pitää yhteyttä toisiinsa opiskeltavan teeman merkeissä. Lähijaksolla opettajan alustamat etäviikkojen tehtävät löytyvät kirjallisina Moodlesta ja samassa sijainnissa on myös etätehtävien palautusalue.

Osa Moodlessa tapahtuvasta verkko-opetuksesta on itsenäistä opiskelua annetun aineiston parissa. Itsenäisessä opiskelussa korostuu opiskelijoiden vertaistuki ja keskinäinen ajatuksenvaihto teemojen aiheista ja tehtävien toteutuksesta. Kaikki palautetut etätehtävät ovat koko opiskeluryhmän luettavissa, jolloin seuraavalla lähijaksolla tapahtuva tehtävien purku on ajankäytöllisesti järkevää ja erilaiset näkökulmat tulevat yhteiseen pohdintaan.

3.1.2 Verkko-opettajan rooli

Hevosmatkailussa ja valoilmiaisussa on kysymys ensisijaisesti taitojen opettamisesta. Taitojen opettamisen taustalla vaikuttaa kognitiivis-konstruktivistisen oppimisen teoria, joka voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen:

- kognitiivinen eli tiedollinen vaihe,
- assosiatiivinen eli harjoitusvaihe sekä
- autonominen eli opitun tiedon vaihe (Kauppila 2005, 132).

Verkko-opetuksen suunnittelussa tulee huomioida nämä kolme vaihetta, jotta päästään tavoitteiden mukaisiin oppimistuloksiin. Kognitiivisessa vaiheessa verkkoon annettu aineisto ohjaa opiskelijaa rakentamaan oppimistavoitteiden mukaista tietoa. Tätä tietoa sovelletaan erilaisten tehtävien kautta käytännön taitojen oppimiseen assosiatiivisessa vaiheessa ja oppimistavoitteet täyttyvät opiskelijan edessä harjoitteiden avulla autonomiseen opitun tiedon vaiheeseen.

Opettajan rooli verkko-opetuksessa vaihtelee oppimisen ohjaajan, tukijan ja ongelmatilanteiden ratkaisijan roolissa (Lehto & Myllymäki 2003, 20). Eri oppimiskäsitysten ja opetusmenetelmien yhdisteleminen tuo verkko-opiskeluun

monipuolisuutta. Tällöin opiskelija ei koe jäävänsä yksin verkko-opetusjaksojen aikana. Opettaja osallistuu opiskelijoiden keskusteluihin tarvittaessa esittäen aiheeseen johdattelevia kysymyksiä pohdittavaksi.

3.2 Valoilmaisun ja valaistuksen verkkokartoituksen saldo

Verkkosivukartoituksen perusteella valaistuksen ja valoilmaisuuden opiskeluun suoranaisesti soveltuvia verkkokursseja löytyi syksyllä 2008 vain Teatterikorkeakoulusta, mikä tarjoaa myös valosuunnittelussa alan ylintä ja taidepainotteista korkeakoulutusta Suomessa. (TeaK. Oppimateriaalit 2008.) TeaK virtuaalin tällä hetkellä tarjolla olevat verkkokurssit käsittelevät muun muassa aasialaisen teatterin ja tanssin historiaa, Suomen taidetanssin sekä suomalaisen, eurooppalaisen teatterin, länsimaisen taidetanssin sekä valaistuksen historiaa.

Taideteollisessa korkeakoulu ei tarjoa tällä hetkellä varsinaisesti koulun ulkopuolisille avoimia verkkokursseja. Viestintätieteiden yliopistoverkostosta löytyi yhteistyössä Taideteollisen korkeakoulun kanssa toteutettu kurssi *Johdatus kuvalliseen viestintään*, minkä aihepiiri soveltuu melko laaja-alaisesti taide- ja visuaalispainotteisten aineiden opiskeluun. (Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Johdatus kuvalliseen viestintään.) Samoin yleishyödyllisenä voi pitää kuvan analyysia ja tulkintaa sekä havainnoinnin peruseriaatteita ja kulttuurisidonnaisuutta valottavaa kurssia *Kuvanlukutaito* (Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Kuvanlukutaito). Viestintätieteiden valtakunnallisen yliopistoverkoston tuottamia oppimateriaaleja voi käyttää itseopiskeluun. Lisäksi verkoston jäsenyksiköiden opettajat voivat käyttää materiaalia opetus- ja tutkimustarkoituksiin. (Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Materiaalin käyttöohje.)

Metropolian Kulttuurialan koulutuksesta ei löytynyt lukuvuoden 2008-2009 tarjonnasta soveltuvia verkkokursseja valaistuksen tai valoilmaisuuden opiskeluun, vaikka siellä koulutetaan esittävän taiteen ja sisustusalan taitajia (Metropolia).

Suomen virtuaaliammattikorkeakoulujen kuluvan lukuvuoden kurssihaku osoitti tarjolla olevan runsaasti ja monipuolisesti kursseja, mutta vähän – jos ollenkaan – valaistuksen ja sisustuksen tarpeisiin (Suomen virtuaaliammattikorkeakoulut). Kuvallisen ilmaisun perusteet sisältävät muun muassa värioppiin ja sommitteluun liittyviä aiheita, joita joudutaan tavalla tai toisella käymään läpi ja soveltamaan niin valaistuksen kuin sisustuksenkin parissa. Avoin verkkoammattikorkeakoulu Averkon kurssitarjonnasta ”Visuaalisen suunnittelun perusteet” soveltuisi ainakin osin näiden alojen opiskeluun. Kurssi toteutetaan 2-3 kertaa vuodessa ja se on laajuudeltaan 3 opintopistettä. (Averko.)

3.2.2 Syitä case-alueiden verkkokurssitarjonnan vähyyteen

Tehdyn sähköpostikyselyn perusteella TaiKissa tyypillisin opetusmuoto on monimuotoinen kurssitoteutus. Verkkoa ja ympäristöjä käytetään lähiopetuksen lisänä. Täysin verkossa tapahtunutta opetusta on yleensäkin ollut vähän ja kurssit ovat tuolloin olleet tai ovat lähinnä yliopisto-verkoston yhteistoteutuksia. Kyselyyn vastanneen kehittämispäällikkö Eva-Maria Hakolan mukaan verkkokurssien puute johtunee siitä, että taideteollisen alan opetus perustuu monin osin kokemukselliseen oppimiseen. Sen rinnalla on kuitenkin keskeistä myös yhteisöllinen ja vertaisoppiminen, mihin verkon käyttö soveltuu erinomaisesti taidealoilla. Yksi syy on ollut myös resurssien puute ja oppilaitoksen pienuus. Hakola kuitenkin uskoo, että verkko-opetusta tullaan lisäämään uuden Aalto-Yliopiston myötä, mutta tuloksien näkyvän vasta 3-5 vuoden kuluttua. (Hakola 2008 [sähköpostiviesti], lähetetty 17.10.2008. [viitattu 13.11.2008].)

Hakolan vastauksessa tulee hyvin esiin juuri taidealojen verkko-opetuksen järjestämisen ja toimivuuden kannalta olennainen seikka, eli kokemuksellisuus ja sen välittyminen tai välittäminen virtuaaliympäristössä. Saman problematiikan kanssa pyöritään pohdittaessa esimerkiksi valaistuksen ja valoilmalaisuuden luovan puolen harjoittamista ja opiskelua sekä opettamista verkossa. Myös henkilö-, teknisten ja taloudellisten resurssien puute on usein iso kompastuskivi opetuksen

järjestämislle verkkoon – näin ainakin kyselyn perusteella TaiKissa ja valaistuksen osalta TAMKissa.

Visuaalispainotteisilla aloilla mielekkäiden haastavien tehtävien ja oppimateriaalin suunnittelu ja tuottaminen verkkoon on teknisesti vaativaa. Oppilaan kokemuksellisuutta ja luovuutta kehittävä opetusta pitäisi kuitenkin voida tarjota, jottei kurssista tule liian teoreettinen. Tätä painotti myös kyselyvastauksissaan Averkossa ”Visuaalisen suunnittelun perusteet” kurssia opettava Jukka Penttinen, joka näkisi käytännön sommittelu- ja väritehtävien teettämisen hyväksi harjoitukseksi kyseisen kurssin opiskelijoille. ”--, silloin täytyisi opettaa myös jonkin piirto-ohjelman tai kuvankäsittelyohjelman käyttöä, joka on hankalaa verkon välityksellä. Lisäksi kun opiskelijat tulevat eri kouluista/työelämästä, niin välttämättä kaikilla ei edes ole tarvittavia ohjelmia yms. Toisena vaihtoehtona olisi tietysti perinteinen paperi ja värikynät vaihtoehto, mutta tämäkin edellyttäisi skannerin käyttömahdollisuutta. Nyt tietysti kun digikameroita on jokaisella, niin tätä mahdollisuutta voisi hyödyntää. Kurssi on kuitenkin suunniteltu 1999, joten tarvittaisiin hiukan resurssia, jotta tuon kurssin voisi modernisoida”. (Penttinen 2008 [sähköpostiviesti], lähetetty 6.9.2008. [viitattu 13.11.2008].)

TAMKissa opiskelijoiden on mahdollista käyttää hyväksi koulun koneita ja ohjelmistoja myös opetuksen ulkopuolella, joten ainakin pienimuotoisia kuvankäsittely- ja mallinnusohjelmajaisia tehtäviä on mahdollista ottaa osaksi verkko-opintoja jo nyt.

3.2.3 Kartoituksesta hyödynnettävää

Ulkopuolinen oppilaitos voi tilata opetuskäyttöön TeaKin verkkokursseja hintaan 15 euroa/opiskelija. Yksityiseltä henkilöltä maksu on tällä hetkellä 20 euroa ja sitä vastaan saa kurssitunnuksen ja avaimen. TeaKin kursseista esimerkiksi *Eurooppalaisen teatterin historia* ja *Valaistuksen historia* ovat kursseja, joita voisi käyttää hyväksi Teatterin ja tapahtumien av-suunnittelun opinnoissa osana

verkkokurssien toteutusta. Pentti Paavolaisen Eurooppalaisen teatterin historia on jo nyt kirjallisena oppimateriaalina TAMKin *Teatterihistoria V-A 42* toteutuksessa ja *Valaistuksen historia* puolestaan kuuluu kolmannen vuosikurssin valo-opintoihin. Kyseisten verkkomateriaalien käyttö vähentäisi verkkoon tuotettavan oppi- ym. materiaalin tuottamisen tarvetta ja resursseja säästyisi verkkokurssien muuhun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Verkkokurssitarjonnan kartoituksessa löytyneitä vapaasti käytössä olevia materiaaleja voi puolestaan hyödyntää linkkiperiaatteella uusien kurssien rakentamisessa.

4 CASE-ALUEIDEN SOVELTUVUUS VERKKO-OPETUKSENA

Keskeiset opetussisällöt ovat **hevosmatkailun** opetuksen osalta käytännön opetuksen tukitoimia. Verkko-opetus soveltuu erinomaisesti tukemaan käytännön opetusmenetelmiä, joissa käytössä on todelliset tilanteet hevosten, hevoshomien ja hevosmatkailutuotteiden sekä asiakkaiden kanssa. Opetustavoitteena hevoshomien verkko-opetuksessa on oppia käytännön työn taustalla olevat ohjeistukset ja viranomaistahojen asettamat vaatimukset alan eri osa-alueille.

Taulukko 1: Verkko-opetuksen tavoitteet ja niiden vastaavat tavoitteet työelämässä. Piia Häyrinen

Verkko-opetus	Lähiopetus / työssäoppiminen
Hevosmatkailu Suomessa ja maailmalla: Internet markkinointiin ja yritysten tuotteisiin tutustuminen	Tavoitteena johtaa onnistuneeseen työssäoppimispaikan valintaan / jakaa tietoa erilaisista mahdollisuuksista työssäoppimisjaksoille
Hevosmatkailutuotteet: Tuotteistaminen -> tuotteen prosessikuvaus -> virallisen tuoteselosteen laatiminen aineiston pohjalta omaan virtuaaliyritykseen, tuote esitteen laatiminen tuoteselosteen pohjalta	Tavoitteena on oppia yhdistämään omaa osaamista toimivaksi ja asiakasystävälliseksi ohjelmapalvelutuotteeksi.
Hevosmatkailun puitteet: Oman hevoshomien virtuaalinen puitesuunnitelma	Tavoitteena on hahmottaa teorian tiedon pohjalta hevoshomien kanssa toimimisen reunaehdot ja oppia havainnoimaan erilaisia puitteita suhteessa vaatimuksiin
Hevosmatkailun turvallisuus: Viranomaistahojen ohjeistukset ratsastuspalveluiden tarjoajille -> turvallisuussuunnitelman ja turvallisuusasiakirjan laatiminen	Tavoitteena on oppia tuottamaan turvallisia hevoshomien tuotteita ja hahmottamaan etukäteen mahdolliset riskit ja ennakoimaan niitä.
Hevosmatkailupalveluiden laatu: Keskustelu -> Mitä on hevoshomien laatu? Mistä syntyy hevoshomien tuotteet lisäarvo? Miten laatua voi kehittää ja valvoa? Asiakaspalautteen kerääminen ja sen hyödyntäminen yrityksen laadun kehityksessä.	Tavoitteena oppia tekemään asiakaspalveluohje oman yrityksen toimintaan ja hahmottaa asiakaspalvelun merkitys ohjelmapalvelutuotteet laatuun. Asiakaspalautteen käsittely työssäoppimisen ja näyttöjen yhteydessä

Hevosmatkailun verkko-opetuksen tavoitteena on tukea monimuoto-opiskelijoiden etäopiskelua ja johdattaa opiskelija suunnitelmallisesti opiskelussa kohti tavoitteita. Verkko-opetus mahdollistaa teoriaopetuksen pääasiassa verkko-opetuksena, jolloin lähijaksoilla ehditään keskittyä käytännönharjoituksiin verkossa hankitun teorian pohjalta.

Hevosmatkailun opetuksessa verkko-opetus toimii erittäin hyvin teoreettisten oppimistehtävien suoritussympäristöksi. Oppimistehtävissä käytettävät aineistot löytyvät helposti kurssivalikkojen alustoilta, joten opiskelijan ei tarvitse tuskaila lähdemateriaalin hankinnan kanssa ja opettaja pystyy aineiston valinnalla halutessaan ohjaamaan tehtävien sisältöä. Verkossa tapahtuva opetus tuo käytännönläheiseen lähiopetukseen painottuvaan koulutukseen uudenlaisen oppimisympäristön, jonka on todettu aktivoivan opiskelijoita teoreettisen tiedon soveltamisessa. Lähijaksoilla ja työssäoppimisessa verkko-opetuksessa hankittu teoriapohja sovelletaan käytännön työhön ja opiskelija palaa verkkoon reflektoimaan oppimiskokemuksiaan yhdessä opiskeluryhmän kanssa. Tällä tavoin verkko-opetukseen saadaan liitettyä hyödyllistä ja mielekästä vertaisoppimista.

Valaistuksen ja valoilmaisuuden osalta verkko-opetuksen tavoitteet ja opetussisällöt noudattelevat oikeastaan samoja peruseriaatteita kuin hevosmatkailussakin. TAMK:n virtuaaliopinnot on luokiteltu opinto-oppaassa opiskelumuodon perusteella esuraavasti:

- Ohjattu verkko-opiskelu perustuu yhteisölliseen työskentelyyn, jossa opettaja ja opiskelijat ovat vuorovaikutuksessa keskenään verkkotyövälineiden avulla. Opintoihin voi sisältyä verkossa tehtäviä yksilö- tai ryhmätöitä sekä tenttiä.
- Itseopiskelu verkossa on itsenäistä perehtymistä verkkoaineistoihin ja tehtäviin niihin sisältyvien ohjeiden mukaisesti. Itseopiskeluun ei sisälly

opettajan antamaa ohjeistusta eikä välttämättä vuorovaikutusta opettajan tai muiden opiskelijoiden kanssa.

- Monimuoto-opiskelu edellyttää sekä läsnäoloa lähiopetuksessa että työskentelyä verkkoympäristössä. Verkkotyöskentely voi olla itseopiskelua tai ohjattua verkko-opiskelua. (TAMK Opinto-opas 2008-2009, 13.)

Teatterin ja tapahtumien av-suunnittelun osalta verkko-kursseja olisi mahdollista toteuttaa kaikissa opiskelumuodoissa luontevasti, koska opiskeluaika on 3-4 vuotta. Sisustusassistenttien kohdalla itseopiskelu ei välttämättä tue kovinkaan paljon oppimista. Kyse on aikuiskoulutuksesta, jossa opiskelijoiden sekä opettajan välinen vuorovaikutus on muutenkin päätoimista opiskelua vähäisempää.

Ennakovalmistautumisessa, johon liittyisi kuitenkin vuorovaikutteista osuutta tehtävien muodossa, itseopiskelusta voisi saada lyhyessäkin ajassa hyödyllistä oppia ja kokemusta.

5 DEMO-KOKEILUT CASE-ALUEILLA

Verkko-opetukset demot antavat mahdollisuuden testata uudenlaista oppimisympäristöä käytännön opetustyössä. Näiden kokemusten kautta opettaja saa tärkeää tietoa verkko-opetuksen toteutuksesta ja sen haasteista. Verkkokurssin suunnittelun ja kurssipohjan rakentamisen lisäksi demoissa korostuu opiskelijoiden osuus verkkokurssin käyttäjinä. Opiskelijoiden perehdyttäminen uudenlaiseen oppimisympäristöön on erityisen tärkeää, jotta verkkokurssin opiskelijat voivat keskittyä teknisen opetteluun sijasta sisällön oppimiseen.

Demojen kautta opettaja voi kehittää koko oppilaitoksen verkko-opetusta jakamalla kokemuksiaan verkko-opettamisesta ja verkkokurssien rakentamisesta. Demon toteutusmuotona on australialaisen Martin Dougiamasin kehittämä oppimisalusta Moodle. Moodle on kehitetty oppimisalustaksi, jolla voi julkaista kursseja ja sivustoja internetissä. Moodle tavoitteena on auttaa opiskelijoita aktiiviseen tiedon etsimiseen ja tukea yhteistoiminnallisessa oppimisessa. (Moodle.) Monimuotoiseen opiskeluun Moodlen oppimisalusta ja ideologia sopii erinomaisesti. Moodle on käännetty suomeksi, joten oppimisalusta valikoineen on selkeä ja helppokäyttöinen

5.1 Hevosmatkailun toimintaympäristöt demokurssina verkossa

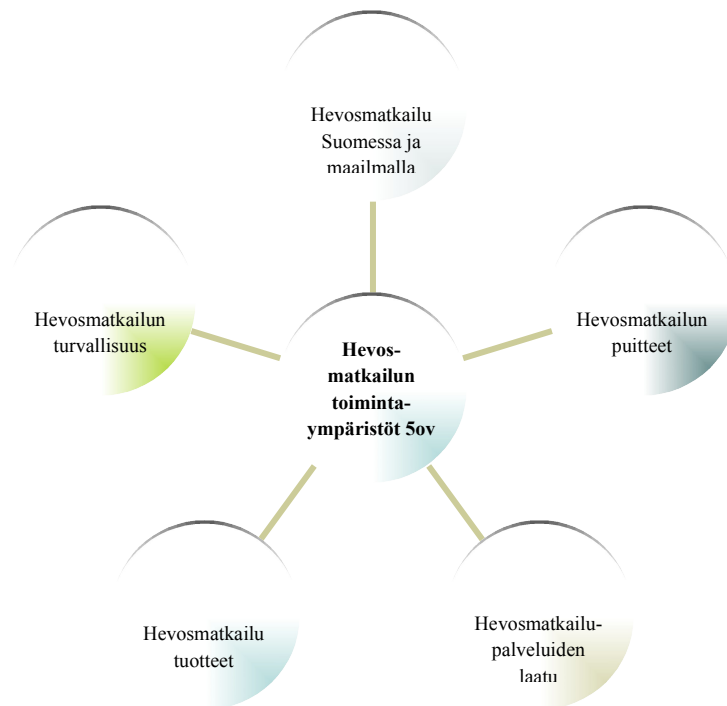
Hevosmatkailun verkko-opetusdemo on hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin verkko-opetuksen osuus hevosmatkailupainotteisen luontoyrittäjäkoulutuksen monimuoto-opiskeluun. Verkko-opetusympäristöistä tehtyjen havaintojen perusteella verkko-opetuksen oppimisalustaksi valittiin Moodle, johon hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin verkko-opetuksen kokonaisuus luotiin.

Demokurssiksi valittu hevosmatkailun toimintaympäristöt on laajuudeltaan viiden opintoviikon kokonaisuus jonka tavoitteena on perehdyttää opiskelija hevosmatkailun puitteisiin, yrityksiin, tuotteisiin ja turvallisuuteen. Hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin materiaali toimii myös aineistona näyttötutkintojen suorittamisessa eräretkien opastuksen osanäytössä vaellusratsastuksen ohjaaminen. (Liite 3)

Hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssi jakautuu lähi- ja etäopetukseen sekä työssäoppimisjaksolla suoritettavaan osuuteen. Kurssin tehtävät ovat otteita hevosmatkailuyrityksen toiminnasta. Opiskelijan on mahdollista tehdä kurssilla vaadittavat harjoitustehtävät esimerkiksi työssäoppimispaikkaansa tai omaan yritykseensä jolloin teorian ja käytännön yhdistäminen konkretisoituu oppijalle.

Kurssin sisällössä tutustutaan hevosmatkailun työkenttään sekä viranomaistahojen määräyksiin hevospalveluita tuottaville yrityksille ja työntekijöille. (Kuvio 2) Tavoitteena on luoda opiskelijoille tarvittava tietopohja laadukkaiden hevosmatkailun ohjelmapalveluiden tuottamisen perustaksi ja antaa valmiuksia toimia turvallisesti hevosten ja asiakkaiden kanssa.

Kuvio 2: Hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin pääteemat. Piia Häyrinen

5.1.2 Näyttötutkintoon valmentava materiaali

Hevosmatkailupainotteisen luontoyrittäjäkoulutuksen näyttötutkinnot ovat käytännön tilanteita oikeiden asiakkaiden kanssa. Ohjelmalveluiden toteuttamiselle on asetettu palvelun vähimmäisvaatimukset, jotka myös näyttötutkintoa suorittavan opiskelijan on täytettävä jokaisessa osanäytössä.

Turvallisuuden osalta luontoyrittäjän osanäytöissä vaaditaan jokaisesta näyttönä toteutettavasta tapahtumasta asianmukainen turvallisuussuunnitelma. Moodlessa opiskelijat tutustuvat aineistoihin, joiden pohjalta laaditaan harjoitustehtävät turvallisuussuunnitelmasta. Tehtävä sisältää riskianalyysin ja prosessikuvauksen laadinnan tuotteelle. Demokurssilla opiskelijat palauttivat kurssialustalle omat harjoitustyönsä näistä kolmesta tehtävästä. (Liite 4) Opiskelijan suunnitellessa omaa

näyttötilaisuutta Moodlen aineistot ja harjoitusmateriaalit toimivat malleina tuotekohtaisten asiakirjojen laadinnassa.

5.1.3 Opiskelijoiden vertaistuki verkko-opiskelussa

Moodle oppimisympäristö mahdollistaa sekä reaaliaikaisen vuorovaikutuksen chat-toiminnon kautta tai vaihtoehtoisesti samanaikaisesta verkkoyhteydestä riippumattomat keskustelut. Opettajan haasteena on saada innostettua opiskelijat vaihtamaan ajatuksia teemojen aihepiireistä keskustelualueella. (Liite 5)

Etäjaksoilla tapahtuva ajatuksenvaihto Moodlen keskustelujen kautta kannustaa opiskelijaa tiedonhakuun ja sen analysointiin sekä henkilökohtaisella, että opiskeluryhmätasolla. Vuorovaikutus verkossa synnyttää melko vaivattomasti oppijoille vertaisverkoston, jossa teemoista voidaan keskustella ryhmän sisällä ja näin tuoda monipuolisia näkökulmia aiheeseen. Varsinkin käytäntökeskeisillä kursseilla erilaiset toimintatavat ja tekemisen mallit herättävät paljon keskustelua.

5.1.4 Yksilön silmät - ryhmän näkökenttä

Tiedonhaku verkosta kuuluu osana verkko-opetuksen menetelmiin. Itsenäisessä tiedonhankinnassa opiskelijat rajaavat valitsemaansa tietoa omista lähtökohdistaan ja jotain oppimisen kannalta oleellista voi jäädä huomaamatta.

Verkkokurssimme oppimistehtävänä oli kartoittaa mahdollisia hevosmatkailualan työssäoppimispaikkoja. Jokainen opiskelija teki kartoituksen viidestä itselleen mahdollisesta työpaikasta ja kaikkien opiskelijoiden koosteet tuotiin kurssialustalle. Näin ollen jokaisen opiskelijan käyttöön tuli kymmenkertainen aineisto mahdollisista työssäoppimispaikoista perusteluineen. (Liite 6)

Avoimen tiedonjaon periaatteesta sopiminen opiskelijoiden kesken ennen verkkokurssin aloittamista mahdollistaa vertaisoppimisen toisten opiskelijoiden tuotosten kautta. Etäjaksoilla tuotetut materiaalit käydään läpi lähijaksolla, jolloin

tulevat hevosmatkailuyrittäjät saavat vinkkejä esimerkiksi erilaisista hevosmatkailutuotteista toisilta opiskelijoilta (Liite 7).

5.2 VALAISTUKSEN JA VALOILMAISUN DEMOT

Syksyn 2008 opintoja varten Moodleen perustettiin kaksi uutta kurssipohjaa Teatterihistoria V-A 42 sekä Valo ja tila V-A 45 toteutuksia varten. Sisustusassistenttien peruskurssin SISA12 Moodlepohjaan muokattiin jo loppukeväästä ennakkovalmistautumista sekä alkusyksystä syventäviä tehtäviä ja lopputyön tutorointia varten valaistuksen osalta. Teatterihistoria sekä Valo ja tila päättyvät vasta joulukuussa 2008, ja SISA12 kurssi marraskuun lopussa.

Teatterihistorian verkko-opiskelun tarkoituksena oli ensinnäkin mahdollistaa korvaavien tehtävien suorittaminen syksyn mittaan niin, että poissaollut pystyisi etenemään opinnoissaan kuitenkin mahdollisimman sujuvasti. Toisena tavoitteena oli saada opiskelijat muun muassa tutkimaan ja analysoimaan yhdessä tai tiimeissä teatterihistoriallisia aiheita ja ilmiöitä annettujen tehtävien avulla. Kohderyhmänä on ollut 2. vuosikurssin valo-opiskelijat (07Valo). (Liite 8)

Samaa kohderyhmää varten perustettiin Valo ja tila -kokonaisuuden neljälle eri aihepiirille yhteiseen kurssipohjaan omat osiot, joista opiskelijat löytävät kurssiin liittyvää tärkeää informaatiota ja erilaisia oppimistehtäviä tekstianalyysiin pohjautuvan valolakanan koostamisesta valosuunnitteluohjelman avulla toteutettujen tilakuvapohjien muokkaamiseen Photoshopin avulla valon, värin ja tilan tutkielmiksi.

Valaistus ja sisustus (SISA12) kurssille laadittiin ennakkovalmistautumistehtävät sekä valaistuksen että väriopin perusteiden osalta, jotta syksyn muutamasta luentokerrasta opiskelijan olisi mahdollista saada enemmän irti ja verkkoympäristön

tulla tutuksi syksyn mittaan tapahtuvaa oppimisen syventämistä ajatellen.

Ennakkotehtävien lisäksi, verkossa käytiin keskusteluja ja vertaisarviointeja sekä lopputyöhön liittyvän valaistustehtävän tutorointia, mikä oli täysin uusi kokeilu näillä kursseilla. (Liite 9)

5.2.2 Havainnointi, tutkiminen ja vertaisarviointi osana oppimista

Opetuskokeilujen osalta tarkastelu keskittyy varsinaisesti SISA12-kurssin Väriopin perusteet (Liite 10) sekä Valaistus ja Sisustus (Liite 11) ennakkotehtävien ja niiden vertaisarvioinnin sekä verkossa käytävän valaistuksen linkkiesimerkkien tutustumisen ja verkkokeskustelun ympärille osana monimuoto-opetusta.

Ennakkotehtävien tarkoituksena oli saada opiskelijalle haltuun tietyt opiskeltaviin aiheisiin liittyvät perusasiat sekä käynnistää opiskelijassa analyyttinen ja tutkiva työskentelytapa valaistuksen ja värien käytössä ainakin lopputyön osalta. Linkkien tutkimisella puolestaan pyritään lisäämään opiskelijan tietämystä ja verkkosivustojen mahdollisuuksien hyödyntämisestä osana omia opintoja ja tulevia töitä.

Verkkotehtävien tarkoitus ylipäättänsä on herättää sisustusopiskelijassa ”pieni tutkija”.

Kaikille pakolliset ennakkotehtävät rakentuivat seuraavasti:

- Opiskelijalle annettiin tehtäväksi tutustua kesän 2008 aikana kolmeen värejä käsittelevään kirjaan ja tehdä niistä kaksi eri tehtävää, joista yksi palautettiin tiedostona Moodleen ja toinen tuotiin ensimmäiselle luentokerralle kuvista ja teksteistä plansseiksi sommiteltuna esittelyä ja keskustelua varten. Planssit kuvattiin digitaaliseen muotoon ja tiedostot linkitettiin jälkikäteen tutkittavaksi ja vertaisarvioitaviksi keskustelualueella. (Liite 10)
- Opiskelijalle annettiin tehtäväksi havainnoida kolmea eri tilaa (yksityinen, julkinen ja työtila) ensisijaisesti valaistuksen osalta ja tuoda oma raportti tehtävän keskustelualueelle Moodleen muiden luettavaksi ja mielipiteiden vaihtoa varten. (Liite 11)

Valaistuksen linkkitekävissä opiskelijan oli tarkoitus tutustua ennalta annettuihin verkkosivustoihin ja valita niistä kolme itseään eniten kiinnostavaa ja hyödylliseltä tuntuvaa sivustoa. Sivustot tuli esitellä keskustelupalstalla ja niiden lisäksi opiskelijan oli mahdollista halutessaan tuoda esiin myös omia suosikkilinkkejään sekä vaihtaa mielipiteitä muiden kanssa.

5.2.3 Valon, värin ja tilan hahmotelmat kuvankäsittelyohjelmaa hyödyntäen

07Valo -kurssin opiskelijoilla marras-joulukuussa 2008 kokeiltavassa tehtävässä on tarkoitus muokata ja tutkia erilaisia värillisiä tilavaikutelmia Photoshopin avulla. Pohjakuvana tullaan käyttämään valmista DIALux valosuunnittelu- ja mallinnusohjelmalla luotua tilaa ja valoa mallintavaa tiedostoa, joka on psd -muodossa. Opiskelijat tuottavat kolme erilaista valo-tilahahmotelmaa Photoshopissa, muuntavat ne JPEG -tiedostoiksi ja tuovat Moodleen analysoitavaksi ja vertaisarvioitavaksi. Kuvien eri versioiden lähtöteemoja ovat syvä, painostava ja avara. Tätä varten on harjoiteltu etukäteen opettajan opastuksella ohjelman käyttöä tehtävässä tarvittavien toimintojen osalta. Lisäksi opiskelijat saavat tehtävänannon yhteydessä vielä kirjalliset ohjeet (Liite 12) kuvankäsittelyn eri vaiheista tehtävän suorittamiseksi.

Moodlessa tapahtuvalla analysoinnilla ja vertaisarvioinnilla on tarkoitus muun muassa havainnollistaa erilaisten värimieltyymysten ja värien vaikutusten ja merkitysten osuutta erilaisiin hahmotelmiin. Verkkotehtävä tukee lähiopetusta ja siinä jo käytyjä asioita. Lisäksi tehtävä antaa suuntaa, miten kuvankäsittelyohjelmaa voidaan hyödyntää esimerkiksi valoluonnosten tekemisessä. Photoshopin varsinainen opiskelu tullaan käymään vasta opintojen kolmannella vuosikurssilla.

6 YHTEENVETO

Hevosmatkailun toimintaympäristöt verkkokurssin demo toteutettiin kevät- ja syyslukukauden 2008 aikana. Opiskelijoiden palaute Moodle verkko-oppimisympäristössä työskentelystä oli positiivista. Varsinkin etäopiskelujaksojen tukena verkko-opiskelu koettiin motivoivaksi ja opiskelua selkeyttäväksi toimintamalliksi.

Verkko-opetuksen demo osoittautui käytännössä toimivaksi verkkokurssiksi ja demosta saatujen kokemusten myötä Savon ammatti- ja aikuisopiston hevosmatkailupainotteiseen luontoyrittäjäkoulutukseen on suunniteltu verkko-opetusta ryhmänohjaus-, asiakaspalvelu-, viestintä- sekä hevostaitokurssien osalta aloitettavaksi vuoden 2009 monimuoto-opiskelijoiden opetuksessa nykyistä laajemmassa mittakaavassa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Moodle verkko-oppimisympäristö sopii hyvin myös taitoaineiden opettamiseen käytännön harjoitteiden ohella. Moodlen helppokäyttöisyys ja toimivuus mahdollistavat täysipainoisen keskittymisen opiskeltavaan teemaan verkkoteknisten taitojen opettelemisen sijaan.

Hevosmatkailun toimintaympäristöt verkkokurssia on kehitetty verkko-opetuksen demon pohjalta monipuolisemmaksi ja laajemmaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on, että verkko-opetus toimii myös työssäoppimisen tukena. Kevätlukukaudella 2009 aloittavan monimuoto ryhmän opetuksessa Moodle tulee olemaan merkittävässä osassa lähi- ja etäopiskelussa sekä työssäoppimisjaksojen tukena. Demo toteutettiin niin sanottuna perusmoodlana muutamia verkkotyökaluja käyttäen, mutta Moodlen mahdollisuuksia tullaan tulevaisuudessa hyödyntämään monipuolisemmin hevosmatkailun toimintaympäristöt kurssin toteutuksessa sen sisältämien verkko-opetustoimintojen avulla.

Valaistuksen osalta syksyllä 2008 käytössä olleet ja sen aikana päivitetty Moodlekurssit ovat tuoneet opettamiseen ja opiskeluun monipuolisuutta sekä toivottuja parannuksia ennakoivaltautumisen, vuorovaikutuksen, ryhmätyöskentelyn ja korvaavien tehtävien kohdalla. Hankkeen ja sen eri vaiheiden myötä on saatu paljon hyödyllistä tietoa ja kokemusta verkko-opetuksen ja opiskelun kehittämiseksi edelleen.

Nyt syksyllä 2008 rakennettuja Moodlepohjia tullaan päivittämään ja uutta verkko-opetusmateriaalia pyritään tuottamaan tulevaisuuden kurssitarpeisiin resurssien puitteissa. Varsinaiset tulokset näkyvät vasta menneillään olevien kurssien päätyttyä, ja kun opittuun ja koettuun on saatu hieman etäisyyttä. Kokeiltujen keinojen ja Moodlekurssien tapahtumia, esimerkiksi ryhmätyöskentelyn ja vertaisarvioinnin vilkkautta tarkasteltaessa voi kuitenkin päätellä, että verkko on ollut monelle opiskelijalle innostava oppimisympäristö osaamisen, kokemusten, mielipiteiden välittämisen ja tehtävien tulosten esittämisen ja välityksen foorumina.

LÄHTEET

- Averko. Opintotarjonta. Visuaalisen viestinnän perusteet AVER044 S08/2 .
Luettavissa verkossa <http://www.averko.fi/opintojakso.asp?oj=Visuaalisen%20viestinn%E4n%20perusteet%20%20AVER044%20S08/2&ojid=1474&pid=5>.
Luettu 26.10.2008
- Hakola, E-M. 2008. Re: TaiKin verkkokursseista [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Maaret Salminen. Lähetetty 17.10.2008. [viitattu 13.11.2008].)
- Häkkinen & Häyrinen, 2006. Vaellusratsastuksen kehittämisprojekti 2, hankkeen loppuraportti.
- Hämeen ammattikorkeakoulu, oppimisympäristöt. Luettavissa verkossa http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Nuorisokoulutus/Matkailun_ko/Oppimisymparistot. Luettu 11.11.2008
- Häyrinen 2005, Vaellusratsastuksen laatukäsikirjan kehittäminen
- Kalliala, E. 2002. Verkko-opettamisen käsikirja, Finn Lectura.
- Jyväskylän yliopisto. Pelit opetuksessa – Luento 8. Tilastotietoa lasten ja nuorten pelaamisesta. Luettavissa verkossa <http://appro.mit.jyu.fi/ope/luennot/luento8/#TOC0>. Luettu 9.11.2008
- Karvali, S. 2007. Verkko-oppimisympäristön hyödyntäminen hevosen ruokinta kurssilla. Jyväskylän yliopisto.
- Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS kustannus.
- Kiviniemi, K. 2000. Johdatus verkkopedagogiikkaan. Kokkola: Art-Print Oy.
- Lehto, S & Myllymäki, M. 2003. Vinkkejä verkko-opiskeluun. Kokkola: Österbottningen.
- Keränen, V. et.al. 2005. Digitaalinen media. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.
- Manninen, T. 2007. Pelisuunnittelijan käsikirja. Ideasta eteenpäin. (Kustannuspaikka tuntematon): Kustannus Oy Rajalla.
- Metropolia. Kulttuuriala. Kulttuurialan koulutusohjelmat. Luettavissa verkossa (<http://www.metropolia.fi/koulutustarjonta/kulttuuriala/>). Luettu 13.11.2008
- Moodle. Luettavissa verkossa http://www.moodle.fi/moodletietous_taustaa.html.
Luettu 13.11.2008

Opetushallitus 2001, Ammatillisen peruskoulutuksen näyttötutkinnon perusteet, maatalousalan perustutkinto. Luettavissa verkossa
http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/ops/maatalous_korjattu05062001.pdf. Luettu 9.11.2008

Opetushallitus 2001, Ammatillisen peruskoulutuksen näyttötutkinnon perusteet, luonto ja ympäristöalan perustutkinto. Luettavissa verkossa
<http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/ops/luonto.pdf>. Luettu 10.11.2008

Penttinen, J. 2008. Re: Maaretin kysymyksiä [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Maaret Salminen. Lähetetty 6.9.2008. [viitattu 13.11.2008].

Saarinen, J. et al. 2002. Kouluttajana verkossa. Menetelmät ja tekniikat. Jorma Saarinen (toim.). Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. (Julkaisu C: 2/2002).

Suomen virtuaaliammattikorkeakoulut. Kurssihaku. Luettavissa verkossa
http://amk.uoma.fi/AMK.fi/citizen/Citizen_SearchCourses_SearchCitizen.action?listAllRecords=1. Luettu 26.10.2008

Säkinen, J. 2008. Opettajien näkemyksiä pelien opetuskäytöstä. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opettajankoulutuksen kehittämishanke. Luettavissa verkossa (<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/40017/S%C3%83%C2%A4kkinen.Jarmo.pdf?sequence=1>). Luettu 17.11.2008)

TAMK Opinto-opas 2008-2009. Verkko-opinnot. Sivu 13. Luettavissa verkossa
http://ops.tamk.fi/opus/tekstit/2008/ops_su.pdf. Luettu 27.9.2008

TAMK. Kirjasto- ja tietopalvelut. eAineistot. Luettavissa verkossa
<http://www.tamk.fi/kirjasto/eaineisto.html>. Luettu 15.11.2008.

TAMK. Viestintä. Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu. Koulutusohjelman kuvaus. Luettavissa verkossa
<http://www.tamk.fi/fi/WWWOPISK/viestinta.html#Viestint%C3%A4-Teatterinjatapahtumienavsuunnittelu>. Luettu 9.11.2008

TAMK. Viestintä. Opintojen rakenne. Luettavissa verkossa
<http://www.tamk.fi/fi/WWWOPISK/viestinta.html#Viestint%C3%A4-Opintojenrakenne>. Luettu 9.11.2008

TAMK. Täydennyskoulutus. Koulutukset. Sisustusassistentin peruskurssi. Luettavissa verkossa
http://www.tamk.fi/fi/WWWYRIT/sisustusassistentin_peruskurssi.html#Sisustusassistentinperuskurssi-Tampereella. Luettu 26.10.2008

TeaK virtuaali. Oppimateriaalit. Luettavissa verkossa
<http://www.teak.fi/Opiskelu/Virtuaaliyliopisto/Oppimateriaalit>. Luettu 13.11.2008

Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Johdatus kuvalliseen viestintään. Luettavissa verkossa <http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/kuvaviestinta/>. Luettu 13.11.2008

Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Kuvanlukutaito. Verkko-oppimateriaali. Luettavissa verkossa <http://www.uta.fi/viesverk/kuvanluku/>. Luettu 13.11.2008

Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Materiaalin käyttöohje. Luettavissa verkossa <http://www.uta.fi/viesverk/opetus/materiaalinkayttoohje.html>. Luettu 13.11.2008

Ylä-Savon ammattiopisto. Verkko-opinnot. Luettavissa verkossa
<http://www.ysao.fi/?Deptid=17764>. Luettu 10.11.2008

LIITTEET

		sivu
Liite 1	Luettelo case-alueiden verkko-opetuksessa hyödynnettävistä linkeistä	48
Liite 2	Kuvitteellinen verkkokurssi videoetäopetuksesta	50
Liite 3	Näkymä: Hevosmatkailupainotteinen luontoyrittäjäkoulutus, eräretkien opastus: hevosmatkailun toimintaympäristöt	52
Liite 4	Palautuskansio demokurssin ohjelmapalveluiden tuoteturvallisuustehtävästä	53
Liite 5	Hevosmatkailun toimintaympäristöt: Keskustelualue etäviikon tehtävästä	54
Liite 6	Hevosmatkailun toimintaympäristöt: Työssäoppimisjakson suunnittelutehtävä	55
Liite 7	Palautuskansio hevosmatkailutuotteiden tuoteselosteet ja tuote-esitteet	56
Liite 8	TAMK/Viestintä, Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu. Esimerkkejä <i>Teatterihistorian V-A42</i> Moodlepohjasta syksyllä 2008	57
Liite 9	TAMK/TYPA, SISA12: esimerkkejä <i>Väriopin perusteet ja Valaistus ja sisustus</i> kurssien Moodlepohjasta syksyllä 2008	59
Liite 10	TAMK/TYPA, SISA12: <i>Väriopin perusteet</i> kurssin ennakkotehtävähöjeet	61
Liite 11	TAMK/TYPA, SISA12: <i>Valaistus ja Sisustus</i> kurssiin ennakkotehtävähöjeet	63
Liite 12	TAMK/Viestintä, Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu. <i>Valo ja tila V-A-45</i> kurssin <i>Valo ja väri</i> osion Photoshop kuvankäsittelyohjelmaa hyödyntävän verkkotehtävän anto syksyllä 2008	64

Luettelo case-alueiden verkko-opetuksessa hyödynnettävistä linkeistä

Tiedostot ja verkkoviestintä

Ilkka Volanen: kotisivut

Luettavissa http://www.volanen.net/light_soft_fi.html. Luettu 13.11.2008

Digitaalista ja verkkomultimediaa hyödyntävät kokonaisuudet

TeaK virtuaali: TeaK virtuaalihankkeen tuotantoa, esittely

Luettavissa <http://www2.teak.fi/virtuaali/tuotantoa.html>. Luettu 18.9.2008

Prestwick House: CD-rom Shakespeare's London, esittely

Luettavissa <http://www.prestwickhouse.com/pc-8279-9-shakespeares-london-cd-for-mac-and-windows.aspx?category=1&id=9&view=1>. Luettu 11.11.2008

Prestwick House: CD-rom Shakespeare's Theatre, esittely

Luettavissa <http://www.prestwickhouse.com/pc-8052-9-shakespeares-theater-mac-and-windows-cd.aspx?category=1&id=9&view=1>. Luettu 11.11.2008

Danor Theatre Systems Ltd: Stage Lighting the CD-ROM, esittely

Luettavissa <http://www.danor.com/cdrom/>, luettu 11.11.2008

Stage Research: valon ja äänen opetuskäyttöön tarkoitettuja ohjelmistopaketteja

Luettavissa <http://www.stageresearch.com/sales/cart/OnlineStore.aspx?CategoryGuid=4e86f4e0-4534-432c-9e0f-f6d598aafa85>. Luettu 11.11.2008

Stage Research: valon ja äänen opetuskäyttöön tarkoitettuja harjoitteluohjelmia

Luettavissa <http://www.stageresearch.com/sales/cart/ViewProduct.aspx?GeneralProductGuid=48715304-a62e-497f-80a9-3dbe93af8293>. Luettu 11.11.2008

Stage Research: CD-rom Theatrical Design Interactive – Lighting 2.5

Luettavissa <http://www.stageresearch.com/sales/cart/ViewProduct.aspx?GeneralProductGuid=48715304-a62e-497f-80a9-3dbe93af8293>. Luettu 11.11.2008

Pelit

The Sims 2 peleistä yleisesti

Luettavissa http://fi.wikipedia.org/wiki/The_Sims_2. Luettu 13.11.2008

The Sims 2: tarvikepaketin esittelyt

Luettavissa http://thesims2.ea.com/about/sp8_screenshots.php ja http://thesims2.ea.com/about/sp7_index.php. Luettu 13.11.2008

PedaGames: Decore

Luettavissa <http://www.snap.fi/services/pedagames/www/pelit.php?peli=decore>. Luettu 13.11.2008

The Movies PC-peli

Luettavissa <http://www.lionhead.com/themovies/About.aspx>. Luettu 13.11.2008

The Movies pelin pääsivut

Luettavissa <http://movies.lionhead.com/charts/movies/>. Luettu 16.11.2008

Valon ja tilan simulointia mahdollistavat ohjelmistot

DIAL: DIALux ja DIALux Light, ilmaiseksi ladattavissa
Luettavissa <http://www.dial.de/index.html>. Luettu 23.10.2008

Stage Research: Light Factory, kokeiluversio
Luettavissa <http://www.stageresearch.com/products/LightFactory1/LightFactory1.aspx>. Luettu 9.11.2008

Stage Research: Soft Plot, kokeiluversio
Luettavissa <http://www.stageresearch.com/products/SoftPlot9/SoftPlot9.aspx>. Luettu 9.11.2008

Digimedia: Martin ProSceniumDMX Multimedia Lighting Controller, esittely
Luettavissa <http://www.digimedia-mls.com/dmxplus/proscenium.htm>. Luettu 9.11.2008

Digimedia: Martin ProSceniumDMX Multimedia Lighting Controller, kokeiluversio
Luettavissa <http://www.digimedia-mls.com/download>. Luettu 23.10.2008. Luettu 9.11.2008

Lighthouse Holland: ohjelmistopakettien esittely ShowDesign
Luettavissa <http://www.lighthouse.nl/v06/index.php?view=product&app=main>. Luettu 9.11.2008

Lighthouse Holland: ShowDesign, kokeiluversio
Luettavissa <http://www.lighthouse.nl/v06/index.php?view=downloads&app=main>,
<http://www.lighthouse.nl/v06/index.php?view=downloads&viewSub=1&dlfid=14&app=main>.
Luettu 9.11.2008

Capture
Luettavissa <http://www.capturesweden.com/Download/Standard/tabid/42/Default.aspx>. Luettu 9.11.2008

Wysiwyg
Luettavissa <http://www.castlighting.com/cast/software/products.jsp>. Luettu 9.11.2008

Google SketchUp: esittely
Luettavissa <http://sketchup.google.com/product/gsu.html>. Luettu 15.11.2008

Google SketchUp: ilmaiseksi ladattava ohjelma
Luettavissa <http://sketchup.google.com/download/>. Luettu 15.11.2008

GraphiSoft: ArchiCad, opiskelijaversiot
Luettavissa <http://www.mad.fi/mad/archicad.html>. Luettu 15.11.2008

Kuvitteellinen verkkokurssi videoetäopetuksesta**”GLAMOUR-VALO 1940-LUVUN AMERIKKALAISESSA MUSTAVALKOELOKUVASSA – IHMINEN LÄHIKUVASSA” (3 op)**

Kenelle:

- osana valaistuksen erikoistumiskurssia
- liittyy aiheisiin valaistustyyliin ja estetiikka
- 8 oppilasta

Miten:

- ennakkovalmistautumisena tiettyjen esimerkkielokuvien katselu
- opetukset Marratech -istuntoina, koestudiotyöskentelyssä lisäksi oma video- ja äänijärjestelmä
- välissä pienimuotoisia tehtäviä seuraavaa istuntoa varten
- ennen kolmatta istuntoa on koestudion ns. rakennuspäivä
- kurssiosion lopussa etätehtävä ja sen esittely lähiopetuspäivänä
- videoetäopetusta 2 x 1,5 tuntia, 1 x 3 tuntia

Maaret Salminen Valosuunnittelija, TeM		VIDEOETÄOPETUKSEN AIHEPIIRISUUNNITELMA ”Glamour-valo 1940-luvun amerikkalaisessa mustavalkoelokuvassa – Ihminen lähikuvassa”		
Etäopetus 1, pvm x, klo-klo	Etäopetus 2, pvm x, klo-klo	Etäopetus 3, pvm x klo-klo	Etätehtävä, ajalla x-x	Esittelyt, pvm x, klo-klo
”Glamourin tekijät”	”Ihminen tilassa”	Käytännön valaistusharjoitukset ennakkosuunnitelmien pohjalta työpareissa. Toteutus koestudiossa videoetäohjauksen avulla.	Valaistusharjoitusten tulosten raportointi ja koostaminen esittelymateriaaliksi.	Tehtävät esitellään. Palautekeskustelu.
KOESTUDION RAKENNUSPÄIVÄ ENNEN KOLMATTAA ETÄOPETUSTA				

Maaret Salminen Valosuunnittelija, TeM		VIDEOETÄOPETUKSEN TUNTISUUNNITELMA "Glamour-valo 1940-luvun amerikkalaisessa mustavalkoelokuvassa – Ihminen lähikuvassa"			
tunnit	TAVOITE	SISÄLTÖ	MENETELMÄ	JÄRJESTELYT	ARVIOINTI PALAUTE
Pvm x Etäopetus 1 90 min (5 min tauko sopivassa kohdassa)	Oppilas osaa hakea esimerkkikuvista ne keskeiset visuaaliset elementit ja valaistuksen osat, joista ns. glamour syntyy.	"Glamourin tekijät" elokuvaesimerkkien analysointi keskustellen ja havainnollistamis-materiaalia käyttäen. Lopuksi tehtävänanto: "Etsi mv glamour-lähikuva ihmisestä, tutki kuvaa ja hahmottele paperille pohjakuva valon tulosuunnista suhteessa kohteeseen ja katsomis-suuntaan. Analysoi valon attribuutteja. Tehtävä tuodaan JPEG-tiedostoina valkotaululle seuraavassa istunnossa".	Luento, dialogi. Marratech, still-kuvatiedostot ja muu havainnollistamis materiaali valkotaululla.	Laitteiston ja yhteyksien tarkistus. Tiedostojen kokeilu etukäteen.	Valkotaulun käyttöä pitää todennäköisesti harjoitella oppilaiden kanssa.
Pvm x Etäopetus 2 90 min (5 min tauko sopivassa kohdassa)	Oppilas ymmärtää eri valonsuuntien ja valon attribuuttien merkitykset sekä vaikutukset "glamour-tyylin" saavuttamiseksi niin elokuva- kuin teatterilmaisussa.	"Ihminen tilassa" Käydään läpi lähikuvatehtävät ja keskustellaan niistä. Tutkitaan muutaman esimerkkikuvan (elokuva, näyttämö) valaistusratkaisuja ja teknistä toteutusta. Lopuksi tehtävänanto: "Tee työparisi kanssa valaistuksen ennakkosuunnittelu saamanne kuvan pohjalta ja laatikaa tekninen tarveluettelo x päivään mennessä opettajalle..."	Vrt. yllä	Vrt. yllä	Välipalaute tarpeen tässä vaiheessa.
Pvm x Etäopetus 3 I 60 min	Oppilas oppii koestudiossa käytännön valoharjoituksen ja videoetäohjauksen avulla toteuttamaan ideakuvan kaltaisen "glamour-valaistuksen". Oppilas oppii muiden töistä.	"Käytännön valaistusharjoitus video-ohjauksen avulla" Työparit 1 ja 2 tutkivat koestudiossa ennakkosuunnitelman pohjalta etukäteen rakentamansa valaistuksen toimivuutta ja tekevät tarvittavat muutokset opettajan ohjauksessa. Muutosten jälkeen uusi katselmuksella ja välitön palaute. Vuoroaan odottavat avustavat	Ohjaus, ongelmanratkaisu, osallistavuus.	Valaistusjärjestelmän ym. rakennus ennen etäopetusta. Kaiken tekniikan testaus rakennuspäivänä ja hyvissä ajoin ennen etäopetusta. Marratechin lisäksi oma video- ja äänijärjestelmä koetilanteen esitystä varten.	Valoharjoituksen purku ja palaute tarvitsee toisen ajan, jos aikataulut eivät pidä.
Tauko 15 min					
II 60 min	Vrt. yllä	Vrt. yllä, työparit 3 ja 4	Vrt. yllä.		
Tauko 15 min					
III 30 min	Itsearviointi ja valoharjoituksen arviointi.	Käydään loppukeskustelu videoetäjakson annista ja oppimisesta. Etätehtävän ja esittelyn ohjeistus.	Tulosten tarkastelu ja keskustelu.		
Maaret Salminen 16.1.2008					

Näkymä: Hevosmatkailupainotteinen luontoyrittäjäkoulutus, eräretkien opastus: hevosmatkailun toimintaympäristöt

The screenshot displays a Moodle course page for 'ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV'. The browser window title is 'Kursssi: ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV - Windows Internet Explorer'. The address bar shows the URL: 'http://moodle.sakky.fi/moodle/course/view.php?id=399&edit=off&sesskey=edJUZv4t68'. The page content is organized into several sections:

- Ylläpito** (Maintenance): A sidebar menu with options like 'Muokkaa', 'Näytä', 'Suosikit', 'Työkälut', and 'Ohje'.
- Omat kurssini** (My Courses): A list of courses including 'HEPÄT YLEISET ASIAT', 'LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN OSAAMINEN 20 ov', 'ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV', and 'LUONTOYRITTÄMINEN 20 OV'.
- Pilkkiminen** (Filtering): Options for 'Pilkki-info' and 'Yleistä pilkinnästä'.
- 3 HEVOSMATKAILUN TOIMINTAYMPÄRISTÖT (luonto- ja hevosmatkailu-linja)**: A section containing:
  - Aineistoa kurssille** (Course materials): 'Kuluttajaviraston ohjeet ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi', 'Matkailun ohjelmajärjestelmien normisto - MONO', 'MONO raportit4: Ratsastus ja pyöräily', 'Turvallisuus', 'prosessikuvausmalli', 'Riskianalyysimalli', 'Turvallisuussuunnitelmapalli'.
  - Opiskelijoiden toiminta-alue** (Students' activity area): 'Hevosmatkailun maailma', 'tuoteturvallisuusmateriaali', 'Turvallisuusasiakirjat', 'Palautuskansio:hevosmatkailutuotteet'.
  - Opiskelijoiden keskustelualue** (Students' discussion area): 'HMT-keskustelu'.
  - Työssäoppiminen** (Work-based learning): 'Työssäoppimisen suunnittelu HELU08'.
- 4 VAELLUSRATSASTUKSEN OHJAAMINEN (luonto- ja hevosmatkailu-linja)**: A section containing:
  - HELU 08 Vaelluskurssit**: 'HELU08 Islanninhevosvaellus vk 37'.
  - HEMU 07 Vaelluskurssit**: 'Varustelista hemuvaellus vk 40', 'Prosessikuvaus hemuvaellus vk 40', 'Turvallisuussuunnitelma hemuvaellukselle'.
- 5**: A section with a checkbox.
- Viimeisimmät tapahtumat** (Latest news): 'Tapahtumas kesäviikko, 12 marraskuuta 2008, 13:34 lähtien. Viimeisimpien tapahtumien kattava raportti'.
- Uudet käyttäjät** (New users): A section with a search box.
- Kurssin päivitykset** (Course updates): 'Päivitetty Palautuskansio: Palautuskansio:hevosmatkailutuotteet'.

At the bottom of the page, it says 'Olet kirjautunut nimellä Häyrinen Pia. (Kirjautu ulos)'. The taskbar at the bottom shows the system tray with the time 15:50 and the language set to FI.

Palautuskansio demokurssin ohjelmajärjestelmien tuoteturvallisuustehtävästä

ERAOP: tuoteturvallisuusmateriaali - Windows Internet Explorer

http://moodle.sakky.fi/moodle/mod/userdir/view.php?id=30942

Tiedosto Muokkaa Näytä Suosikit Työkakut Ohje

ERAOP: tuoteturvallisuusmateriaali

SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTO Verko-oppimisympäristö

ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV

Moodle ERAOP Palautuskansiot tuoteturvallisuusmateriaali Päivitä tämä Palautuskansio

Tänne palautetaan HMT turvallisuuteen liittyvät harjoitusmateriaalit.

Laadi materiaalit kurssipohjan aineistot osion sisältämiä materiaaleja käyttäen. Turvallisuussuunnitelman sisältämien riskianalyysin ja prosessikuvausten vaatimukset löytyvät kuluttajaviraston ohjeista ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Kaikista materiaaleista löydät myös mallipohjat aineistosta.

Tuote voi olla mikä tahansa hevostmatkailun ohjelmajärjestelmätuote. Pyri yhdistämään tuote suunnittelemasi yrityksen toimintaan.

- tuotteen prosessikuvaus
- riskianalyysi
- turvallisuussuunnitelma

Keneltä	Kenelle osoitettu	Tiedosto	Koko	Lähetetty	Versio	Näytä kaikille	Poista
	Häyrinen Piia	Ratsastusretken riskianalyysi.xls	21Kt	ma, 7 heinä 2008, 18:13	1.2	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	Ratsastusretken prosessikuvaus.doc	33.5Kt	ma, 7 heinä 2008, 18:12	1.1	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	RiskitJoulukuusen_haku.doc	32Kt	pe, 9 touko 2008, 10:02	1.1	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	puolipäivä vaelluksen riskianalyysi.doc	37Kt	pe, 9 touko 2008, 08:16	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	PUOLIPÄIVÄ VAELLUKSEN PROSESSIKUVAUS.doc	32Kt	pe, 9 touko 2008, 08:15	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	turvallisuussuunnitelmaJoulukuusen_haku.doc	65.5Kt	ti, 4 maalisk 2008, 09:35	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	ProsessiJoulukuusen_haku.doc	35Kt	ti, 4 maalisk 2008, 08:53	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	Kimon ruukin retken riskianalyysi 1.doc	33.5Kt	su, 10 helmi 2008, 12:45	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	Prosessikuvaus Kimon ruukki.doc	33Kt	su, 10 helmi 2008, 12:44	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)
	Häyrinen Piia	PROSESSIKUVAUS 3 PÄIVÄN VAELLUKSESTA METSÄKARTANOLLE.doc	62.5Kt	to, 13 joulou 2007, 16:37	1.0	☒	☐ (Ei kommentoitu)

Käynnistä ERAOP: tuoteturvalis... Asiakeja1 - Microsoft... Palkallinen intranet 100% 15:59

Hevosmatkailun toimintaympäristöt: Keskustelualue etäviikon tehtävästä

ERAOP: Hevosmatkailun ohjeistukset - Windows Internet Explorer

http://moodle.sakky.fi/moodle/mod/forum/discuss.php?id=5739

Moodle ERAOP Foorumit HMT-keskustelu Hevosmatkailun ohjeistukset

Näytä vastaukset peräkkäin, vanhin ensin

Etsi Foorumeista

Siirrä tämä keskustelu ...

Hevosmatkailun ohjeistukset
keskiviikko, 9 joulukuuta 2007, 12:34

Etäviikon tehtävänä oli mm. tutustua Kuluttajaviraston ohjeisiin ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Millaisia löytöjä tuli tehtyä?

Kyselee Piia

Poista | Vastaa

Vast: Hevosmatkailun ohjeistukset
tiistai, 11 joulukuuta 2007, 08:29

Tuolta ohjeista löytyy lopusta hyvät pohjat turvallisuusasiakirjoille esim. tallit ja vaellukset. Niistä pitää ehkä katkoa joskus vinkejä kun niitä täytyy itse laatia... Samoin ohjeet tallilla kävijöille ja ratsastajille oli hyvät, ne voisi olla kaikkien tallien semilla.

Näytä aiempi | Jaa keskustelu | Poista | Vastaa

Vast: Hevosmatkailun ohjeistukset
tiistai, 11 joulukuuta 2007, 08:29

Mielestäni sivusto toimii hyvänä muistilistana, mitä kaikkea tulee huomioida ja muistaa vaellusretkiä ja niiden turvallisuutta suunnitellessa. Lopussa oli hyviä valmiita pohjia ja ohjeita, joita voisi käyttää apuna.

Näytä aiempi | Jaa keskustelu | Poista | Vastaa

Vast: Hevosmatkailun ohjeistukset
tiistai, 11 joulukuuta 2007, 08:30

Ohjeet ovat hyvät. Olen tutustunut jo niihin aiemminkin turvallisuusasiakirjaa väkertaessani ja todennut kateväksi työkaluksi. 😊

Hyvin kattava perusohjeistus sekä hyödyllisiä valmiita pohjia ja ohjeita liitteenä.

Ratsastuspalveluita on mielestäni käsitelty kattavasti aina peruskäsitteistä alan määräyksiin ja suosituksiin.

Pohdiskelkeepi

Näytä aiempi | Jaa keskustelu | Poista | Vastaa

Vast: Hevosmatkailun ohjeistukset
tiistai, 11 joulukuuta 2007, 08:35

Juu-u, komppaan kaikkia edellisiä. Lisäksi itse etsin käytn markkinointi-osion ohjeita pohjana, kun tein etätehtävän tuoteselostetta ja tuote-esitettä.

Näytä aiempi | Jaa keskustelu | Poista | Vastaa

Vast: Hevosmatkailun ohjeistukset
tiistai, 11 joulukuuta 2007, 08:36

Dihtakei litaniseki vllsttavan ealkesi Tiednt luvhu aika halnneti eiks tanitea lukea lummants kertaas narskvtin vmmsttstskreen enimmison lantseen... En ala loko onusta lukanit viels

Vainis

Käynnistä ERAOP: Hevosmatkail... Asiakeja2 - Microsoft ... Paikallinen intranet 100%

16:00

Hevosmatkailun toimintaympäristöt Työssäoppimisjakson suunnittelutehtävä

The screenshot displays a Moodle course page for 'ERAOP: Työssäoppimisen suunnittelu HELU08'. The page is viewed in Internet Explorer. The main content area is titled 'ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV' and contains a section for 'Työssäoppimisen suunnittelu'. This section lists several questions and tasks for students to complete, such as identifying goals for the first TOP-term, choosing a suitable environment, and selecting a location for a riding school. A list of files is shown on the left, including documents from Piia Häyrinen. An embedded document viewer shows a document titled 'TYÖSSÄOPPIMISPAIKKOJA' by Piia Häyrinen. The document's content includes the following text:

TYÖSSÄOPPIMISPAIKKOJA Piia Häyrinen

Tavoitteeni on oppia tallitöiden, hevosten päivittäisen hoidon, ruokinnan ja tarhauksen perusasiat. Haluan saada kunnon tuntuman edellä mainittuihin tehtäviin tavallisella ...

Tiesin minun täytyvän ottaa huomioon tilittuun ja esitettävään ...

The task instructions also mention: 'Millaiset tavoitteet ensimmäiselle TOP- jaksolle?' and 'Millaisessa ympäristössä haluaisit työskennellä?'. The file list includes 'Työssäoppimisen s...', 'TOP Mari Markkanen', 'harjoittelupaikkoja', and 'Työssäoppimisen s Kettunen.doc'.

Palautuskansio hevostmatkailutuotteiden tuoteselosteet ja tuote-esitteet

The screenshot shows a Moodle LMS interface in a Windows Internet Explorer browser. The main page is for the course 'ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV' under the 'SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTO' logo. The page title is 'Verko-oppimisympäristö'. The course content includes a section for 'Tuotteiden tuoteselosteet ja esitteet' with a sub-section 'Lähdeaineisto ohjelmanpalvelutuotteen selosteesta: Matkailun ohjelmanpalveluiden normisto, käsikirja 4 ratsastus ja pyöräily'. A list of documents is shown under 'Kenelle osoitettu' and 'Tiedosto', all by 'Häyrinen Piia'. One document, '1200071864.doc', is open in a separate window, displaying a product brochure for 'YÖTTÖMÄN YÖN RATSASTUSELÄMYS'. The brochure features a photo of people riding horses at sunset and lists details: duration of 5-6 hours, 4-6 participants, suitable for all ages, price of 120 €/person (including 22% VAT), and includes refreshments.

SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTO
Verko-oppimisympäristö

ERÄRETKIEN OPASTUS 10 OV

Moodle ERAOP Palautuskansiot Palautuskansio:hevostmatkailutuotteet Paivitä tämä Palautuskansio

Tuotteiden tuoteselosteet ja esitteet

Lähdeaineisto ohjelmanpalvelutuotteen selosteesta:
Matkailun ohjelmanpalveluiden normisto, käsikirja 4 ratsastus ja pyöräily

Kenelle **Kenelle osoitettu** **Tiedosto**

Kenelle	Kenelle osoitettu	Tiedosto
Häyrinen Piia		Horse trekking.doc
Häyrinen Piia		Ratsastusretken prosessik...
Häyrinen Piia		Ratsastusretken riskianaly...
Häyrinen Piia		Tuotokuvaus, Heli.doc
Häyrinen Piia		HEMUJEN ETÄ_tuotteetAR.d...
Häyrinen Piia		Uuden vuoden pippalot.put...
Häyrinen Piia		tuote-esitteet etätehtävä.d...
Häyrinen Piia		Etävkö46, tuotokuvaus yöt...
Häyrinen Piia		Etävkö46, tuotokuvaus sie...
Häyrinen Piia		Etävkö46, sienimetsä-esite...
Häyrinen Piia		Etävkö46, tuote-esite yötö...
Häyrinen Piia		Tuoteseloste riikola.doc

YÖTTÖMÄN YÖN RATSASTUSELÄMYS

- * retken kesto n. 5-6 tuntia, sisältäen n. 4 tuntia ratsastusta ja tunnin yöpalausta
- * ryhmäkoko 4-6 henkilöä
- * ratsastajien hallittava hevoset kaikissa askellajeissa
- * hinta 120 €/henkilö (sis. alv 22 %)
- * sisältää väkuruoksen

Käynnistä ERAOP: Palautuskans... http://moodle.sakky... Microsoft Word Tuntien vjohje 16:07

TAMK/Viestintä, Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu. Esimerkkejä *Teatterihistorian V-442* Moodlepohjasta syksyllä 2008

Aiheen kuvaus

Uutiset

1 Teatterihistoria syksy 2008
07Valo
Opettaja: Maaret Salminen

- Teatterihistorian opiskelun ohjeet
- Teatterihistorian aihepiirit
- "Open kommentteja ja yleistä palautetta"

Tämän otsikon alta löydät lähiopetuspäiviin liittyvät ryhmätyötehtävät "muistin virkistämiseksi", annettuja linkkejä ym.

- "Antiikin Kreikka ja Rooma" -tehtävä
- Keskiajan linkit

15.9.2008 ryhmätöiden antia

- Rooma
- ppt
- Kreeta ja Peloponnesos

Viimeisimmät uutiset

Lisää uusi aihe...

16 Sep, 14:48
Korjaus ohjelmaan 22.9.08
"Hamlet" lisää...

16 Sep, 12:44
Valo 07 "Hamlet" 22.9.
teatterihissassa lisää...

1 Sep, 08:12
Teatterihistoria avautuu
Moodlessa lisää...
Vanhat aiheet ...

Tulevat tapahtumat

Ei tulevia tapahtumia

Siirry kalenteriin...
Uusi tapahtuma...

Viimeisimmät tapahtumat

27.10.2008 Linkkejä ja keskustelualue elokuvasta Kurjat - Les Misérables

- Victor Hugo: Kurjat -linkkejä
- Kurjat - Les Misérables elokuvan ja musikaalin virallisen sivuston keskustelualue
- 3.11. Realismin linkkejä
- Osion 07 (Realismi) linkkejä

2 Tämä osio on varattu Teatterihistorian korvaaville tehtäville syksyllä 2008.

Tehtävät avautuvat portaattain ja sulkeutuvat tietyssä aikarajassa. Osakokonaisuuksien tehtävien yhteydessä ilmoitetut dead linet on hyvä laittaa ylös kalenteriin, mikäli on korvaamassa poissaoloja lähiopetuksesta.

Tehtävien palautus vaihtelee osakokonaisuuksien ja korvaajien lukumäärän mukaan. Osa tehtävistä lähetetään tehtävän palautusalueelta suoraan opettajan luettavaksi ja osa keskustelualueelle, missä niitä kommentoidaan ja vertaisarvioidaan.

t: Maaret Salminen

Tämän otsikon alle tulevat aihepiireittäin I Jakson korvaavat tehtävät 8.9.2008 alkaen.

- Korvaavien tehtävien keskustelualue
  - Teatterihistoria 8.9.08 "Antiikin Kreikka ja Rooma"
  - Teatterihistoria 15.9.08 "Keskiäika ja teatteri"
- 22.09.08 Olivierin "Hamlet"-elokuvan katsominen: korvaavan tehtävän ohjeet
  - "Hamlet" korvaava tehtävä

Tapahtumat

Tapahtumat Thursday, 13 November 2008, 09:38 lähtien
Viimeisimpien tapahtumien kattava raportti

Ei uutisia edellisen käyntisi jälkeen

Online-käyttäjät

(viimeinen 5 minuuttia)

Maaret Salminen

3 Täältä löytyvät Teatterihistorian muut verkkotehtävät □

 22.09.08 "Hamlet" ohjeistus
 "Hamlet", tehtävä

Teatterihistorian etätehtävät

Lukekaa ensin yleisohje huolellisesti ja siirtykää sitten työskentelemään oman ryhmänne työskentelyalustalle. Tulen päivittämään tätä etätehtävän osiota tällä viikolla tuomalla mm. linkkejä, mutta tarvittaessa myös myöhemminkin.

Kysyttävää opelta -palsta on yleisiä kysymyksiä varten. Muu keskustelu käydään ryhmän sisällä työskentelyalustalla, missä seuraan ja tutoroin työskentelyänne matkan varrella.

Olen siirtänyt aikatauluja tuonemmaksi aihepiirisuunnitelmaan nähden, joten aikaa on hyvin tuotosten tekemiseen. **Tuotosten uusi dead line on 5.11. keskiviikkona** (vanha 29.10.) ja **esittelyt 10.11. maanantaina** (vanha 3.11.08). (päivitetty 27.10.2008, ms)

6.10. seuraan työskentelyänne 10-12 välisenä aikana sekä illalla. Sen jälkeen viikoittain.

t: Maaret 😊

 Yleisohje
 Lähdeluettelon laatiminen

Taustamateriaalia, linkkejä tai etsittäviä linkkejä

- Kirjallisuutta oopperasta
- Lavastus, teatteritekniikka ja teatteritila
- Liturgisesta draamasta

 Kysyttävää opelta

Ohjeita Teatterihistorian ryhmätehtävien ppt-esitykseen

Ryhmät palauttavat oman ppt-tuotoksensa alla olevalle keskustelualueelle ohjeiden mukaan. Teatterihistorian ryhmätöiden ppt-pohjan voi kopioida joko kokonaan tai kopioida siitä ryhmän omat pohjat muokkaamista ja diojen lisäämistä varten.

Yhteisinä ohjeina kaikille:

- Yläotsikointia, mustaa pohjaa ja valkoista fonttia ei saa muuttaa eikä omia tunnisteita lisäillä.
- Perusteksti on kaikilla valkoinen Arial 20 pt. Omien tuotosten otsikoiden ja kuvatekstien kokoa voi muuttaa tarvittaessa +/- 20 pt. Perustekstin väri on siis valkoinen, mutta muuten voi pelata värillisillä korostuksilla tai värifonteilla tehostemielessä, kunhan pitää mielessä tekstin erottumisen taustastaan.
- Mustaa diapohjaa ei muuteta, mutta layoutissa voi muuten käyttää taustan liukuvärejä tms. tuotoksen teksti-/kuva-alueilla.
- Sivun kokoon, suuntaan ja rajauksiin ei tehdä muutoksia.
- Muistakaa laittaa oman osuutenne loppuun kuva- ja lähdeluettelo!

PPT-tuotokseen liittyviä kysymyksiä voi esittää "Kysyttävää opelta" -kohdasta

t: Maaret

 Ryhmien ppt-tiedostojen lähetyalue
 Powerpoint pohja

Ryhmät

- Ryhmä 1, työskentelyalue
- Ryhmä 2, työskentelyalue
- Ryhmä 3, työskentelyalue
- Ryhmä 4, työskentelyalue
- Ryhmä 5, työskentelyalue

TAMK/TYPA, SISA12: esimerkkejä Väriopin perusteet ja Valaistus ja sisustus kurssien Moodlepohjasta syksyllä 2008

3 SISA12 □

Maaret Salmisen "Väriopin perusteet" ja "Valaistus ja sisustus" -kurssien materiaalit

Yleisiä tiedotusasioita

Olen järjestellyt kurssipohjaa valaistuksen ja värin osalta niin, että ajankohtaiset tehtävät ja keskustelualueet löytyvät ensin, sitten tulevat kurssien luentomateriaalit ja lopussa on kevään kurssi-infot sekä ennakkotehtävät ohjeineen (päivitetty 10.10.08).

Menneillään olevia asioita:

- valaistuksen etätehtävä
- keskustelualueitten tehtävät, joista osa on pakollisia ja osa vapaaehtoisia
- joillakin on vielä kesken ennakko- ja/tai kurssitehtäviä
- tulossa vielä marraskuussa kurssipalautekysely (ilmoitan tarkemmin, kun se löytyy täältä)

Käyn verkossa alku- ja loppuviikosta katsomassa tutorointipalsta ja keskustelualueita. Työniloa ja tsemppiä kaikille loppurutistukseen!

t: Maaret 😊

Valaistuksen etätehtävän ohjeet ja tutorointipalsta löytyy täältä

- Valaistuksen etätehtävän ohjeet
- Valaistuksen etätehtävän tutorointi
- SISA12 Valaistus ja sisustus: etätehtävän palautus tiedostomuotoisena

Valaistuslinkit ja niihin liittyvä keskustelutehtävä (marraskuuhun mennessä)

- Valaistuksen linkisivut
- Kolmen oman suosikkisivuston keskustelualue

Väriopin ennakkotehtävän 2 kuvamateriaali ja keskustelupalsta halukkaille

Ennakkotehtävän anti oli monipuolista ja töissäni näkyi mielenkiintoisia pohdintoja sekä näkökulmia. Monissa töissä oli käsitelty jo ajatuksella "Huttusen kuutta tasoa" reflektoinnin kautta. Tutustukaa täällä vielä toistenne töihin ja käykää vapaaehtoista keskustelua näistä väriasioista. Annan henkilökohtaisen palautteen sähköpostitse, mutta tulen kommentoimaan mahdollisia keskustelujanne, joita toivottavasti jaksatte muun ohessa vielä käydä keskenänne.

Huom.! Kuvat aukeavat tietyssä koossa, mutta pääsette itse niitä suurentamaan ikkunan oikeasta ylänurkasta koko näytön laajuudelle sekä hiirellä suurennuslasista. Tällöin kaikista kuvista pitäisi näkyä olennainen informaatio sekä tekstit (testattu on...).

Terveisin, Maaret 😊

 Väriopin ennakkotehtävän 2 kuvamateriaalit
 Vapaaehtoinen keskustelualue "positiivisista ja negatiivisista" sisustuksista

24.9. annetun valaistuksen tiimitetävän kuvat ja työskentelyalusta

 Valaistuksen 24.9. ryhmätyön kuvat
 24.9. valaistuksen ryhmätyön tiimien työskentelyalusta

Valaistuksen luennon 24.9. materiaalia

 Valon luentomateriaali värillisenä
 Valon liitesivu 1 värillisenä

Väriopin perusteiden 30.9. ja 1.10. luentomateriaalia ja ohjeita

 Väriopin perusteet 30.9.08
 Väri- ja tilatehtävän ohjeet 1.10.

"Valaistus ja sisustus" sekä "Väriopin perusteet" -jaksojen yleisohjeita
 sekä ennakkotehtäviin ja opiskeluun liittyvää löytyy täältä

 Infoa valaistuksen ja väriopin tehtävistä ym.

Valaistus ja sisustus -jakson ennakkotehtävän ohjeet sekä itse tehtävä keskustelualueella.

 SISA12 Valaistuksen ennakkotehtävän ohjeet
 SISA12 Valaistuksen ennakkotehtävä

Väriopin perusteiden ennakkotehtävien ohjeet ja toisen tehtävän palautusalue.

Huom.! Tallentakaa tekstitiedostonne tavallisimmissa tiedostomuodoissa doc tai pdf - ei docx. Docxit vaativat konvertoinnin tai tiedostomuotoa tukevan ohjelman/ohjelmaversioon, eli ne eivät aukea millä tahansa Wordilla tai OpenOfficella.

 SISA12 Väriopin ennakkotehtävien ohjeet
 SISA12 Väritehtävän 1 palautus

TAMK/TYPA, SISA12: *Väriopin perusteet* kurssin ennakkotehtäväohjeet

Väriopin perusteet (30.9. ja 1.10.08)

Ennakkovalmistautumisen tehtävät 1 ja 2:

Tehtävä 1, 25.9.08 mennessä palautusalueelle

Vastaa seuraaviin kysymyksiin omin sanoin, miten taustamateriaalin perusteella olet asian käsittänyt. Vastaus tehdään kirjallisesti tekstitiedostona ja se liitetään tehtävän palautusalueelle, joka on otsikoituna "SISA12 väritehtävän 1 palautus". Muista lisätä tehtäväsi tunnistetietosi ja nimetä tiedostosi.

Kysymys 1:

Mitä tarkoitetaan additiivisella, substraktiivisella ja diffuusilla värinmuodostumisella?

Johannes Itten on lähestynyt värejä ensisijaisesti niiden rinnastamisen kautta ja Josef Albers värien vuorovaikutuksen kautta. Martti Huttunen ei tukeudu ajattelussaan suoraan kumpaankaan, vaan kritisoi mm. näiden tekijöiden teorioita ja malleja jokseenkin rajoittuneiksi tätä päivää ajatellen. Värien rinnastuksella on kuitenkin merkitystä niihin asioihin, mitä Itten tuo teoksessaan esille ja värit ovat vuorovaikutussuhteessa toisiinsa joka tapauksessa, vaikka Albersin mallit soveltuvat harvemmin sellaisenaan ympäristömme värien käyttöön tai ilmiöiden laajempaan selittämiseen.

Kysymys 2:

Miten Ittenin ja Albersin oppeja voi hyödyntää värien käytön harjoittelussa ja ympäristön värityksiä suunniteltaessa?

Martti Huttunen käsittelee teoksessaan monitahoisesti mm. värien status- ja symboliarvoa, värejä sisä- ja ulkotiloissa sekä eri aikakausien ja kulttuurien näkymistä rakennetussa ympäristössä.

Kysymys 3:

Mitkä näkökulmat ja asiat näissä konteksteissa ovat sellaisia, mihin sisustuksessa tulisi kiinnittää huomiota?

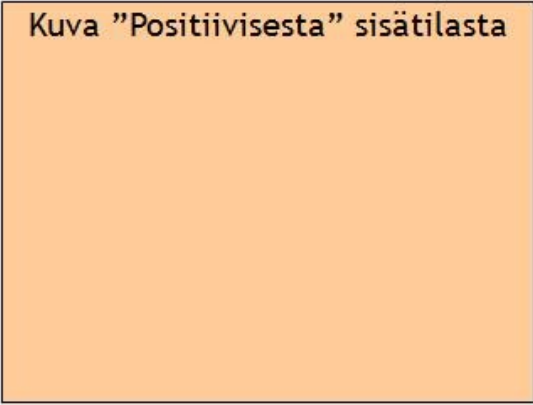

Tehtävä 2, mukaan luentopäivälle 30.9.08**Valitse kaksi sisätilakuvaa jostakin lehdestä tai esitteestä seuraavasti:**

1. "Positiivinen": yksi kuva tilasta, jonka väri- ja materiaalivalinnat vastaavat kokonaisuutta, minkä voisit itse kuvitella suunnittelevasi
2. "Negatiivinen": yksi kuva tilasta, jonka väri- ja materiaalivalintoja et itse voisi kuvitellakaan käytäväsi tilakokonaisuuden luomisessa.

Kuvien olisi hyvä olla noin n. A4 kokoa tai vähän suurempia. Valittuasi kuvat mieti Huttusen "Väriin vaikutuksen ja merkityksen tasot" (s. 34-43) kautta tekemiäsi kuvavalintoja ja omaa suhdettasi ko. kuvien värimaailmoihin. Kuvat kiinnitetään omille A3 kokoisille valkoisille tai neutraaleille pohjille (esim. kopiopaperi) ja pohjaan sommitellaan lyhyet tekstiosuudet omasta analyysistä värien sekä niiden eri vaikutus-/merkitystasojen osalta.

Asettelu-esimerkki A3-pohjalle:

Oma nimi		Väritehtävä 2 "Positiivinen"	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>Kuva "Positiivisesta" sisätilasta</p> </div>		Arkaainen taso 1	...juttua, juttua..
		Arkaainen taso 2	...juttua, juttua..
		Kulttuurihistoriallinen taso	...juttua, juttua..
		Sosiaalinen taso	...juttua, juttua..
Kognitiivinen taso	Tunnetaso		
...juttua, juttua.	...juttua, juttua.		

Kuvaplanssit tuodaan mukaan siis luentopäivälle 30.9. ja ne varaudutaan lyhyesti esittelemään muille. Tarkoitus on, että asioista käydään paikanpäällä myös hedelmällistä keskustelua:)

Terveisin, Maaret Salminen

TAMK/TYPA, SISA12: *Valaistus ja Sisustus* kurssin ennakkotehtävöohjeet

Valaistus ja sisustus (24.9. ja 6.10.08)

Ennakkovalmistautumisen tehtävä

Havainnointi- ja keskustelutehtävä, 20.9.08 mennessä keskustelualueella otsikolla "SISA12 valaistuksen ennakkotehtävä"

Valitse havainnoinnin kohteiksi yksi julkinen, yksityinen sekä työtila (yhteensä kolme tilaa), jonne menet paikanpäälle aistimaan ja havainnoimaan tilaa ja tunnelmaa. Tilat voivat olla omassa päivittäisessä käytössäsi, tai voit etsiä itsellesi vieraampia kohteita. Tarkastele kohteissa ensisijaisesti valaistusta, mutta tee huomioita myös muista tilakokonaisuuteen ja ilmiöihin liittyvistä tekijöistä.

Taustamateriaaliksi tehtävään annettiin kesän alussa kolme nettilinkkiä sekä otteita Reesin kirjasta Kodin valot. Materiaalin antia apuna käyttäen, kirjoita alla oleviin aiheisiin liittyen muistiinpanoja omista huomioistasi ja koosta niistä raportti joko tekstitiedostoliitteenä tai suoraan ao. keskustelualueelle, missä vertaisarvoit myös kahden muun kurssitoverisi raporttia kommentoimalla niitä ja jakamalla mielipiteitäsi.

Havainnoitavat aiheet:

1. millaista valoa tilaan lankeaa sen ulkopuolelta
2. millainen valaistus sisätilassa on teknisesti ja esteettisesti ajatellen
3. miten valaistus sopii ja riittää tilaan sen käyttötarkoituksen huomioon ottaen
4. onko tilan valaistuksessa otettu huomioon käyttömukavuus ja turvallisuus eri ikäryhmiä ajatellen
5. onko valaistus "hyvä" vai häiritseekö siinä jokin
6. erityiset plussat ja miinukset.

Esittele lyhyesti kohteesi (mikä tila, missä, millainen/minkä tyylinen, minkä kokoinen ja ikäinen). Ota huomioon raporttia kirjoittaessasi, että esität ja kuvaillet kohteesi ja sen valaistusta mahdollisimman konkreettisin ja selkein ilmaisin eli niin, että lukijan on mahdollista luoda kunnollinen mielikuva paikasta ja valaistuksesta. Mikäli mahdollista, liitä mukaan valokuvia havainnoimistasi tiloista.

Terveisin, Maaret Salminen

TAMK/Viestintä, Teatterin ja av-tapahtumien suunnittelu. *Valo ja tila V-A-45* kurssin *Valo ja väri* osion Photoshop kuvankäsittelyohjelmaa hyödyntävän verkkotehtävän anto syksyllä 2008

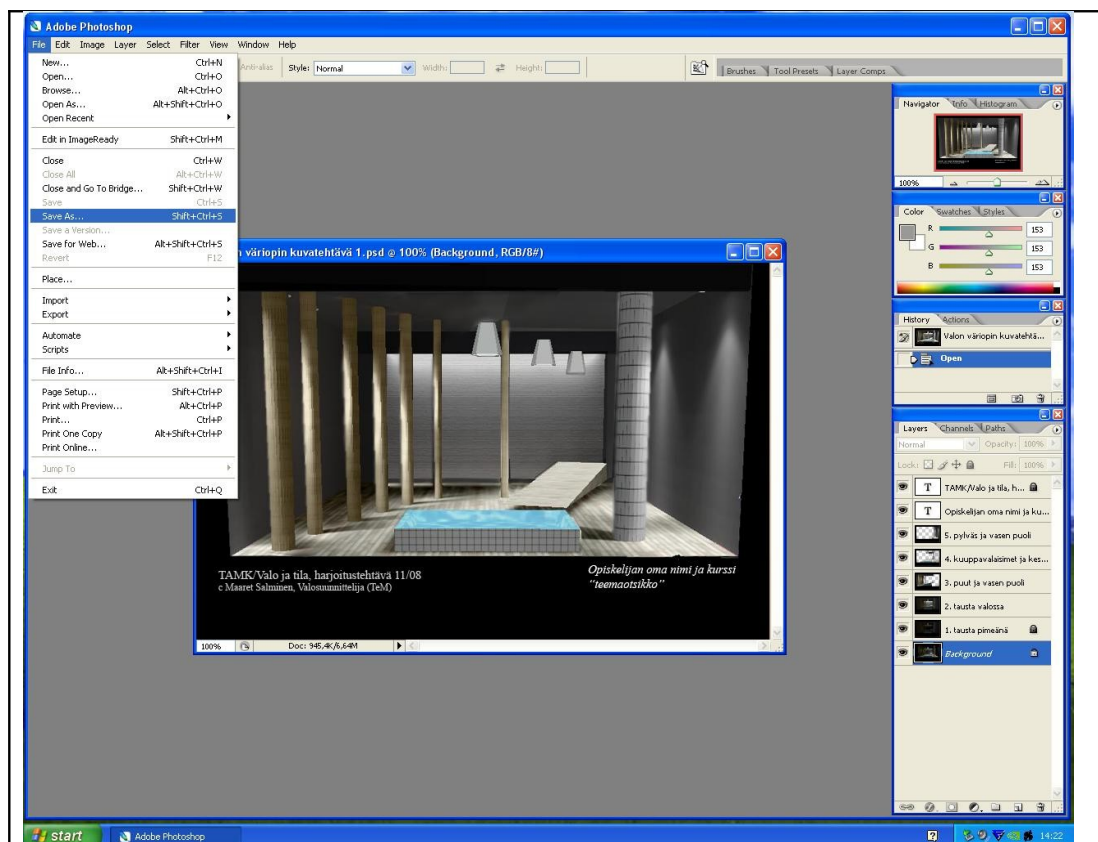
TAMK/07Valo

Valo- ja tilaharjoitus Photoshopilla (CS2), teemana syvä, painostava ja avara

Jokainen opiskelija tekee vähintään yhden variaation kustakin kolmesta teemasta käsittelemällä Photoshopilla lähtökuvaa ”väriopin kuvatehtävä.psd” alla olevien ohjeiden mukaan. Tehtävässä kuvaa käsitellään muokkaamalla sen eri tasojen väritasapainoja ja peittävyyttä suhteessa toisiinsa. Lisäksi voi kokeilla tietyn tason, esim. valaistun taustan piilottamista (ei kuitenkaan lukittujen tasojen). Välitallennuksia on hyvä tehdä säännöllisesti kuvaa käsiteltäessä.

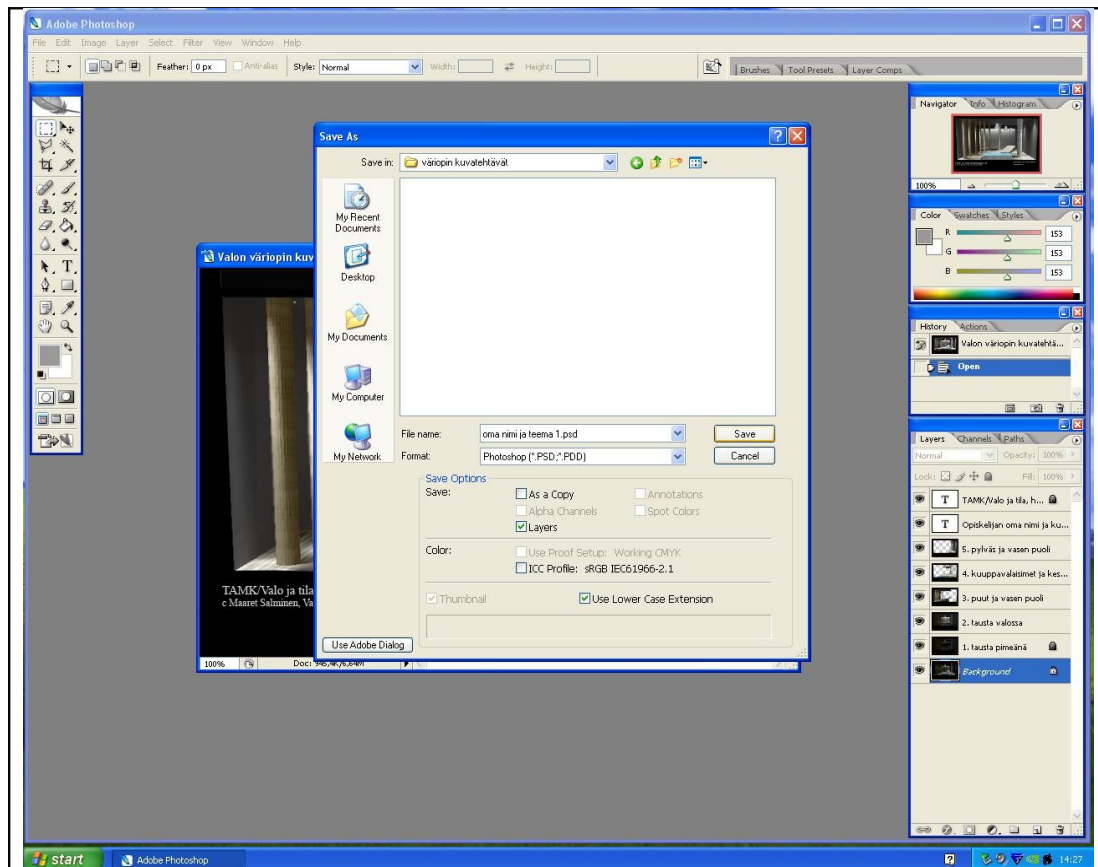
Ohjeita

1. **Hae** Valo ja tila V-A45 Moodlekurssin osiosta kohta ”Valo ja tilaharjoitus”.
2. **Tallenna** ”väriopin kuvatehtävä 1.psd” tiedosto työpöydällesi.
3. **Avaa** Photoshop ja sen jälkeen em. tiedosto ja valitse Filen alta ”Save as”.

4. **Tallenna alkuperäinen psd-tiedosto** omalla ja ensimmäisen teeman nimellä (esim. syvä 1). Jos haluat tehdä samasta teemasta muitakin variaatioita, numeroi ne juoksevasti.

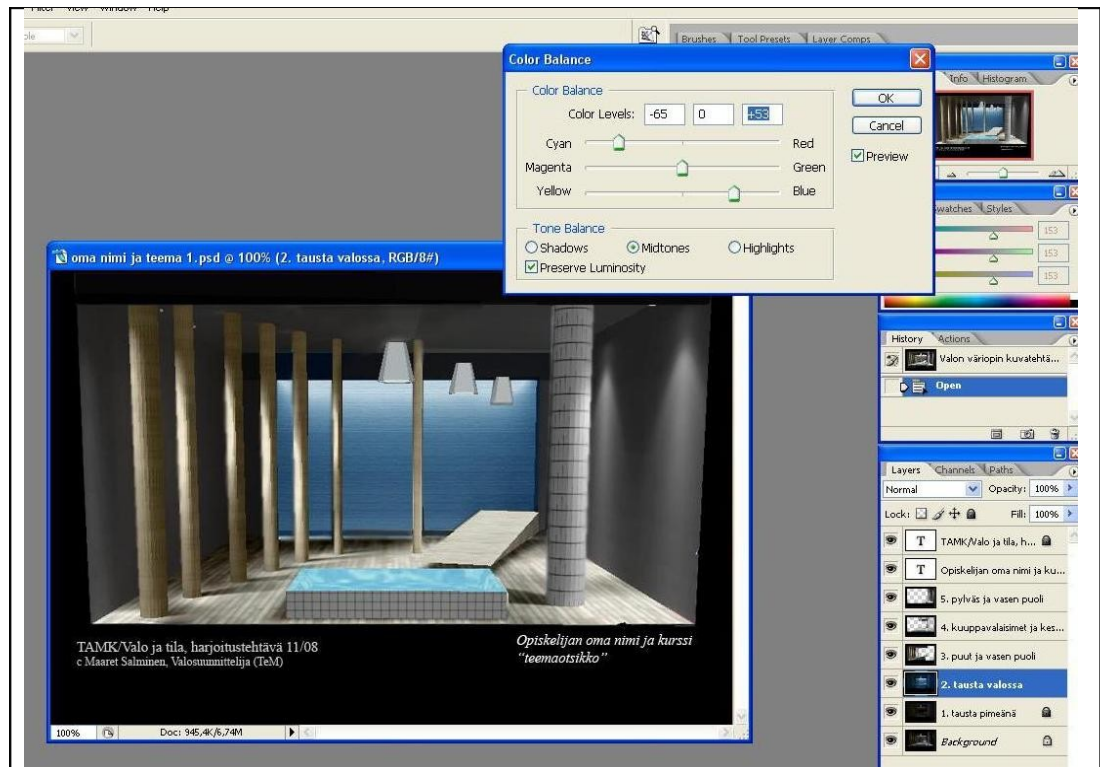
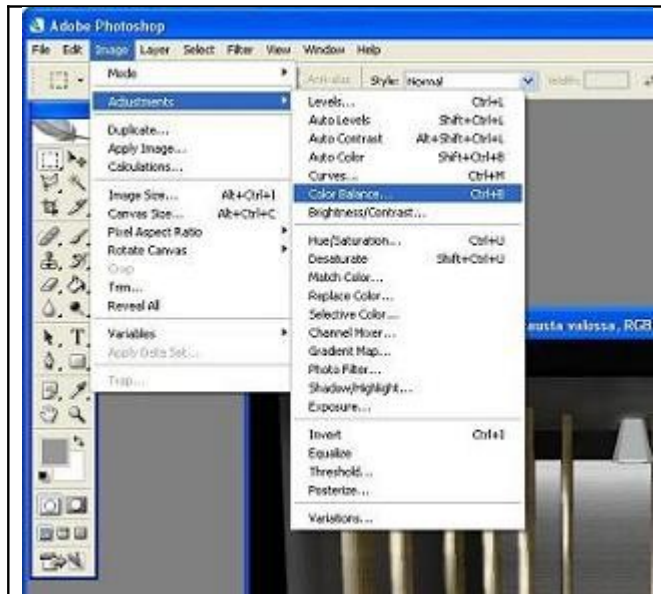

Oikealla reunassa näet kahdeksan eri tasoa (layer), joista kolme on lukittu (lukko). Näitä kolmea tasoa ei saa piilottaa (silmän kuva) eikä muokata. Minkään tason järjestystä ei saa myöskään muuttaa. Tasot 2.-6. ovat muokattavissa väritasapainon (Color Balance) sekä peittävyuden (Opacity) osalta. Lukitsemattomaan tekstitasoon pääsee lisäämään omia tietoja (nimi ja teema). Näistä ominaisuuksista on esimerkit ja ohjeet tuonnempana.

Tasojen yläpuolella on osio, mistä pääsee peruuttamaan sellaisia toimintoja, jotka eivät ole peruutettavissa muokkausvalikosta (Modify – undo). Tästä toiminnosta on oma esimerkki myöhemmin.

5. Väritasapainon muuttaminen tasossa

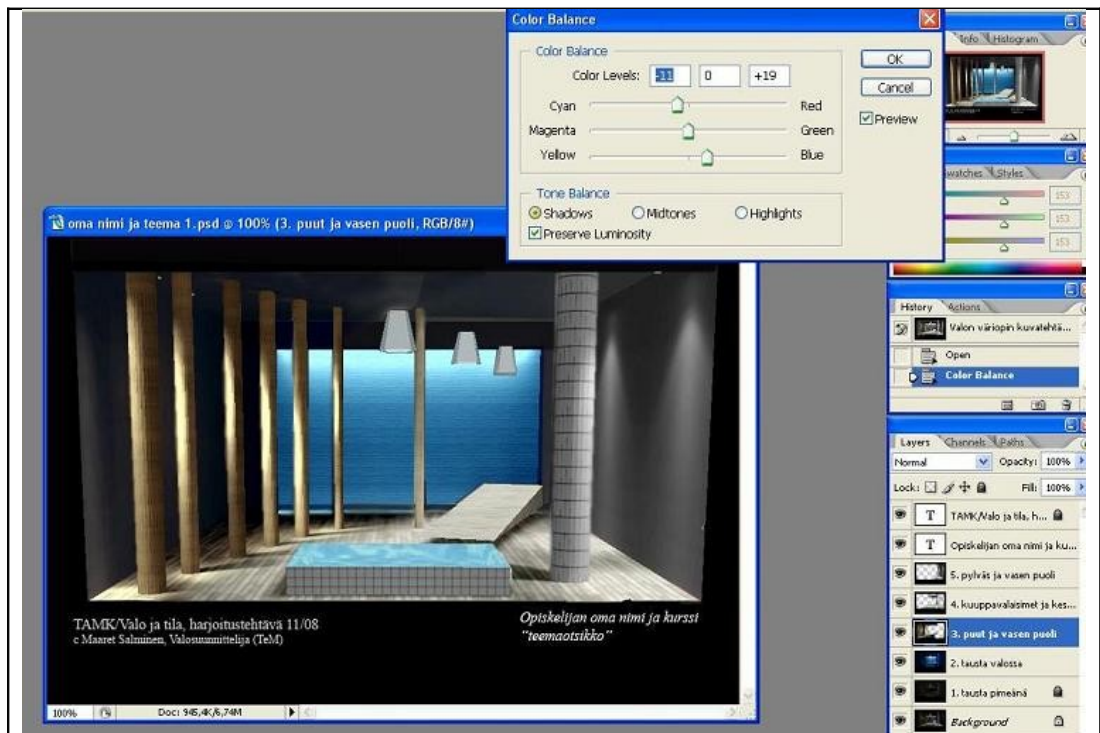
- Modify – Adjustments – Color Balance valinta mahdollistaa tason värien muokkaamisen kolmella eri alueella Midtones, Highlights, Shadows (keskisävyt, huippuvalot, varjot), minkä avulla on tarkoitus etsiä teemoihin soveltuvia väri vaihtoehtoja ja tunnelmia.

Tässä kuvassa on säädetty taustan sävyjä siniseksi keskisävyjen (Midtones) osalta. Ennen säätöjä on syytä tarkistaa, että ”Preserve Luminosity” (ikkunan alaosassa) on valittuna, jotta kuvan valoisuudet eivät muutu sävyjä vaihdettaessa. Muutokset hyväksytään klikkaamalla OK.

6. Uuden tason käsittely

- Valitaan klikkaamalla seuraava taso aktiiviseksi (aktiivinen taso on sininen), ja tehdään siihen toivotut värimuutokset. Klikataan OK.

Tässä kuvassa puita on säädetty lämpimämmäksi ja varjojen osuutta sinertävämmäksi tasossa 3.

7. **Tason peittävyttä säädetään** ikkunan yläosassa olevasta kohdasta Opacity ja siitä aukeavalla liukusäätimellä. Säätimeen tartutaan hiiren vasemmalla painikkeella ja sitä liikutetaan sivusuunnassa painike pohjassa haluttuun peittävyysasteeseen.

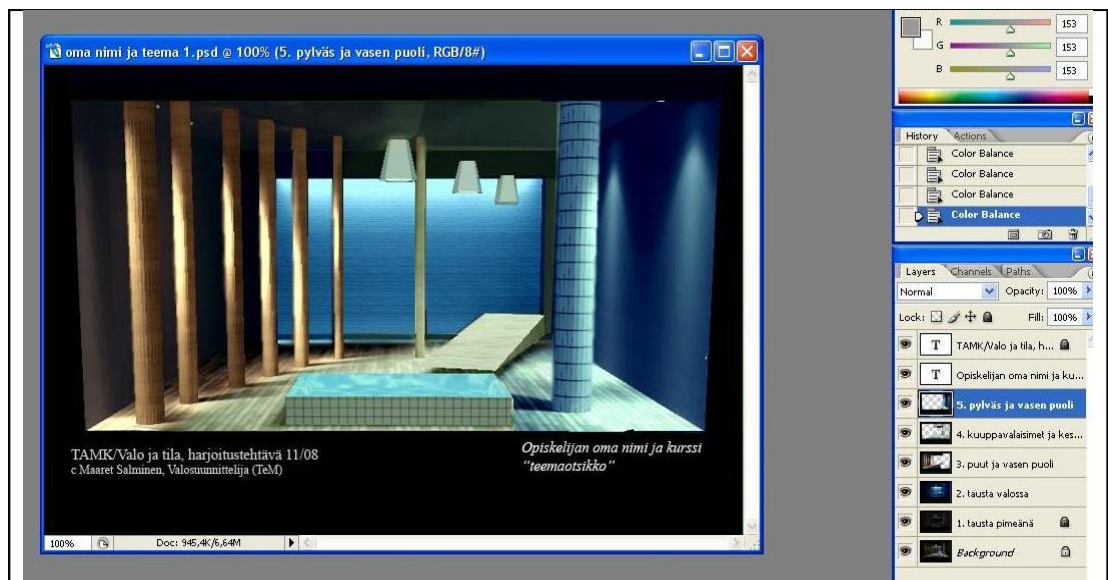
Tässä kuvassa on säädetty tason 4. peittävyttä 57 prosenttiin (%).

Tässä kuvassa on säädetty tason 5. peittävyyttä.

8. Toimintojen poistaminen historiasta (History)

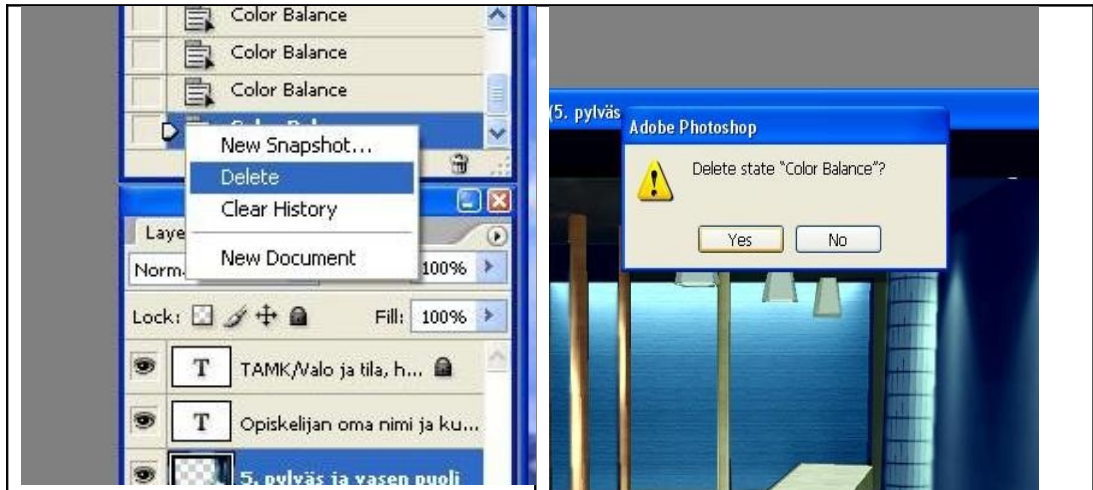
- Historiallistasta näkyy viimeisimmät kuvalle tehdyt toimenpiteet, ja listasta voi poistaa viimeisimmän tai useamman toiminnon tarvittaessa klikkaamalla ko. kohdan päällä hiiren oikeaa painiketta.

Tässä kuvassa pylvästä ja kuva oikeaa puolta on sävytetty eri alueilla sinertäväksi, ja viimeisin toiminto väritasapainon säädöstä haluttuaan peruuttaa.

- Päälle klikkauksen jälkeen valitaan Delete (poista). Sen jälkeen valitaan Yes (kyllä).

9. Tekstin kirjoittaminen omiin ja teeman tietoihin

- valitaan tekstitaso 6.
- vasemman yläkulman työkaluista T (tekstityökalu)
- klikkaa hiiren kursorilla valmiin tekstialueen päälle ja muuta omat tietosi

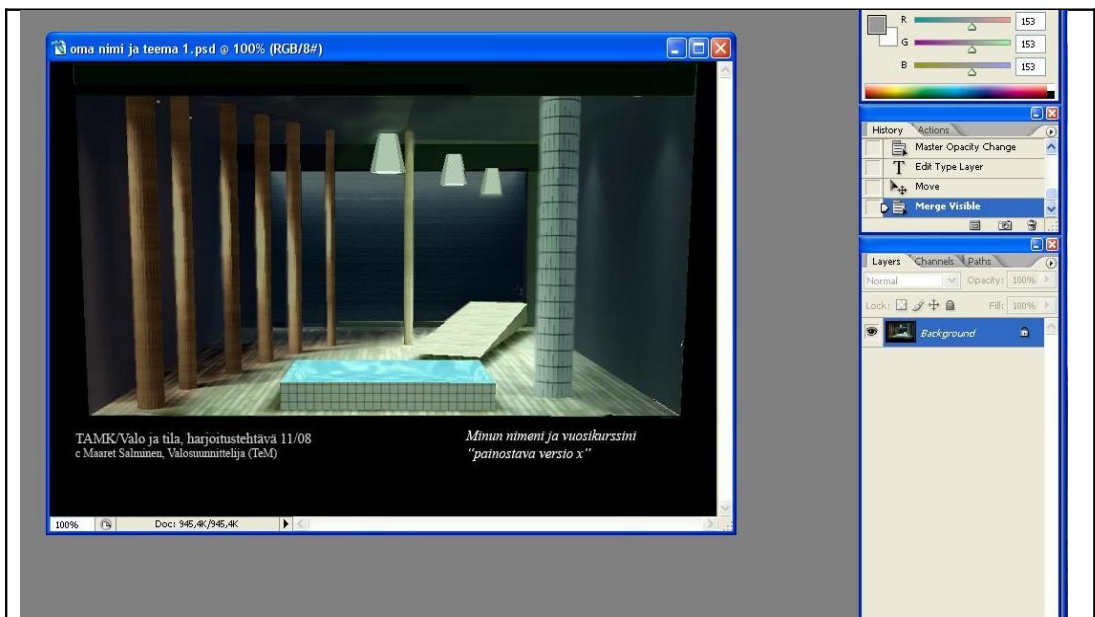
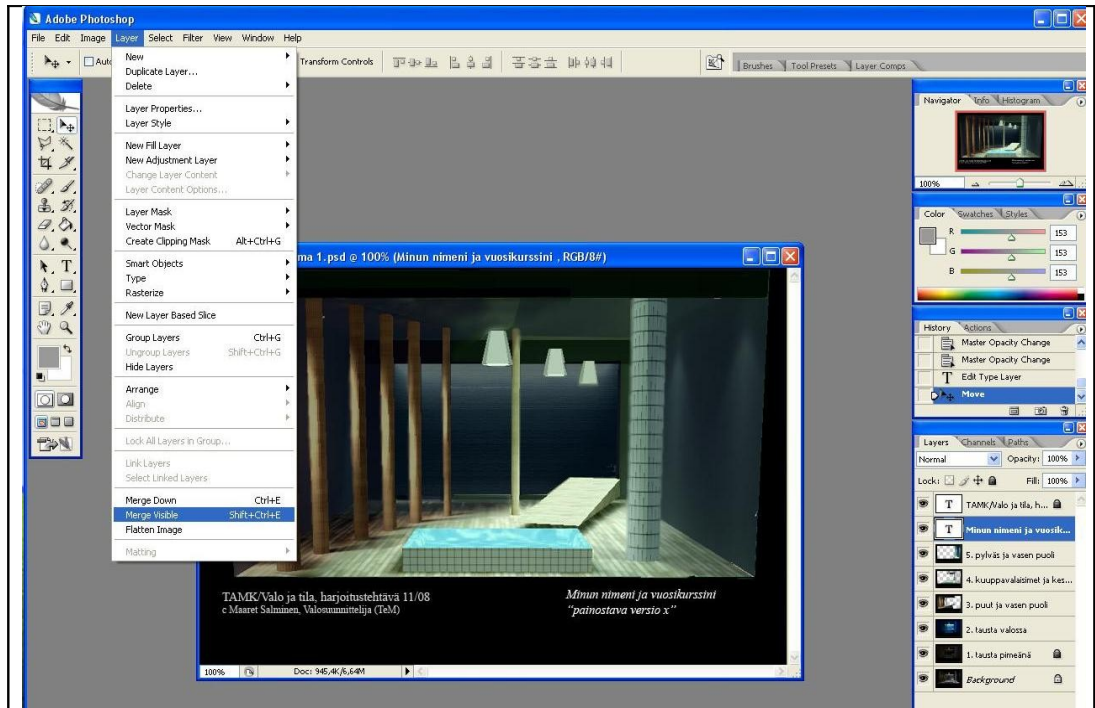

- tekstiä voi siirtää valitsemalla työkaluista siirtotyökalun (nelinuoli) ja tarttumalla hiirellä tekstitason päälle, minkä jälkeen teksti sijoitetaan sopivaan paikkaan

10. Tasojen mergerointi yhdeksi

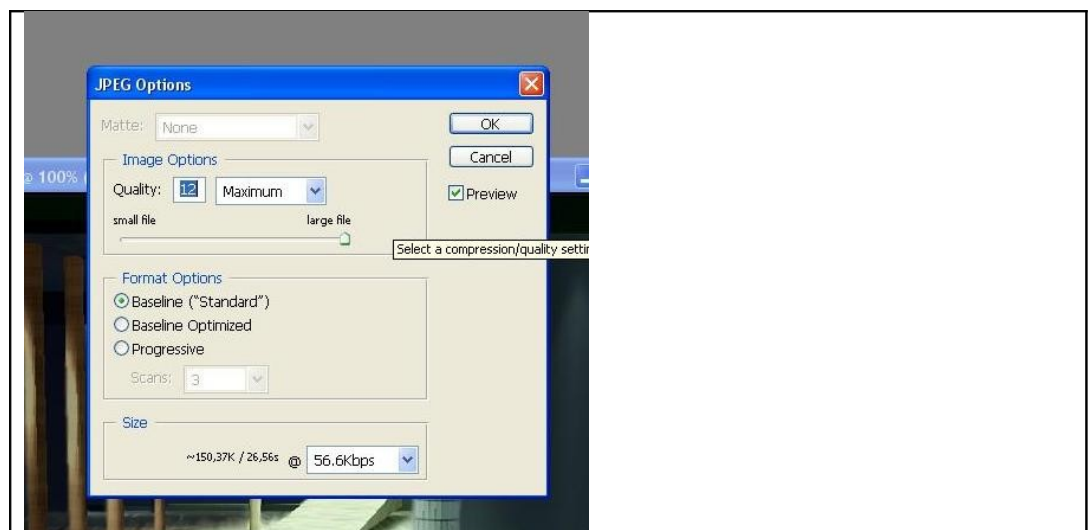
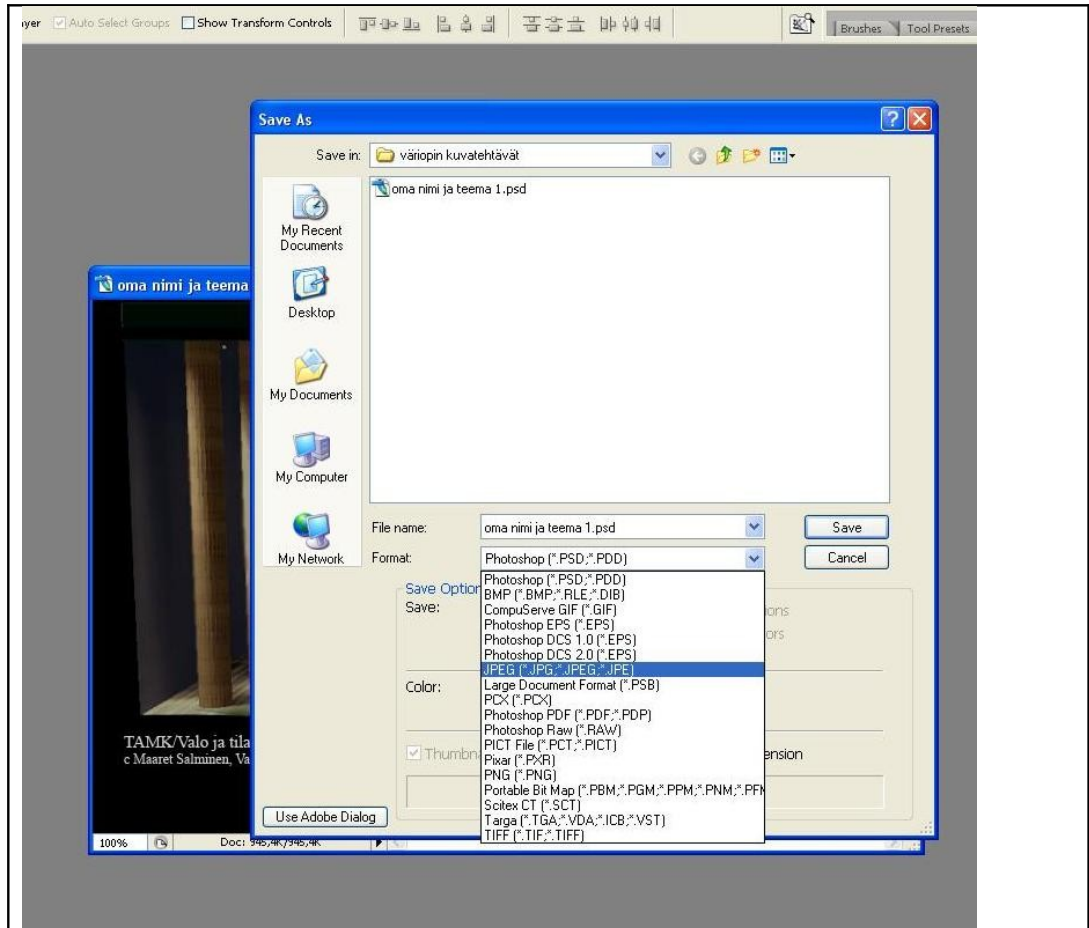
- Layer – Merge Visible valinnoilla tasot pakataan yhdeksi tasoksi JPEG-kuvaksi muuntamista varten (säästää muistia)

Mergeroinnin lopputulos.

11. Photoshop tiedoston muuntaminen JPEG-muotoon

- File – Save As

Tallenna valitsemalla OK näillä tiedoilla.

12. **Kaikista annetuista teemoista tehdään siis vähintään yksi versio**, joka muunnetaan yhden tason tiedostona JPEG-muotoon. Tasojen väribalansseja ja peittävyyskiä muuntelemalla ja mahdollisesti myös tietyn tason piilottamisella (klikataan silmän kuva piiloon) eri variaatioita saadaan aikaseksi melko helposti. Tehtävässä on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota kuvasta saatavan informaation ja teeman sopivuuteen keskenään. Samoin tehtävässä tulee hyödyntää lähiopetuksessa käytyjä asioita värien vuorovaikutuksesta, rinnastuksesta, erilaisista vaikutuksista ja merkityksistä.
13. **Kuvat liitetään Moodlessa** olevien ohjeiden mukaan omaan esittelytiedostoon, joka viedään ao. keskustelualueelle vertaisarvioitavaksi.
14. Moodlessa on myös ”Kysyttävää opettajalta” palsta lisäohjausta varten, minne voi tarvittaessa lähettää kysymyksiä tehtävän tekemisestä.

Työn iloa,

Maaret Salminen, Valosuunnittelija (TeM) ja kurssin opettaja